

**ZARZĄDZENIE NR 323 KOMENDANTA GŁÓWNEGO POLICJI**

z dnia 26 marca 2008 r.

**w sprawie metodyki wykonywania przez Policję czynności administracyjno-porządkowych  
w zakresie wykrywania wykroczeń oraz ścigania ich sprawców**

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2007 r. Nr 43, poz. 277 z późn. zm.<sup>1)</sup>), zwanej dalej „ustawą”, zarządza się, co następuje:

---

<sup>1)</sup> Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2007 r. Nr 57, poz. 390, Nr 120, poz. 818, Nr 140, poz. 981 i Nr 165, poz. 1170.

**Rozdział 1**

**Przepisy ogólne**

**§ 1**

1. Zarządzenie określa metodykę wykonywania przez Policję czynności administracyjno-porządkowych w zakresie wykrywania wykroczeń oraz ścigania ich sprawców, w ramach postępowań prowadzonych na podstawie:
  - 1) ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2007 r. Nr 109, poz. 756),

- zwanej dalej „k.w.”;
- 2) ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2002 r. Nr 11, poz. 109 z późn. zm.<sup>2)</sup>), zwanej dalej „u.p.n.”;
  - 3) ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. Nr 106, poz. 1148 z późn. zm.<sup>3)</sup>), zwanej dalej „k.p.w.”.
2. Użyte w zarządzeniu określenia oznaczają:
- 1) organ Policji – komendanta powiatowego, rejonowego, miejskiego Policji, komendanta komisariatu, komisariatu specjalistycznego Policji;
  - 2) organ I instancji – organ Policji akceptujący wnioski o odstąpienie od skierowania wniosku o ukaranie do sądu;
  - 3) organ II instancji – organ Policji nadrzędny nad organem I instancji;
  - 4) organ nadrzędny – organ Policji wyższego stopnia;
  - 5) jednostka Policji – komendę powiatową, miejską, rejonową Policji, komisariat, komisariat specjalistyczny Policji;
  - 6) kierownik jednostki – komendanta powiatowego, rejonowego, miejskiego Policji, komendanta komisariatu, komisariatu specjalistycznego Policji;
  - 7) komórka Policji – wyodrębnioną część struktury organizacyjnej jednostki Policji;
  - 8) kierownik komórki – kierownika wyodrębnionej części struktury organizacyjnej jednostki Policji;
  - 9) komórka do spraw nieletnich i patologii – wyodrębnioną część struktury organizacyjnej jednostki Policji, właściwą w sprawach nieletnich i patologii;
  - 10) przełożony dyscyplinarny – przełożonego w rozumieniu przepisów art. 133 ust. 1 ustawy;
  - 11) droga służbowa – obowiązek przekazania przez podwładnego informacji lub sporządzonego dokumentu wyłącznie bezpośrednio przełożonemu, a w wypadku, gdy informacja lub dokument jest skierowany do wyższego przełożonego albo poza Policję – wyłącznie za pośrednictwem bezpośredniego przełożonego;
  - 12) żołnierz w czynnej służbie wojskowej – osobę odbywającą zasadniczą służbę wojskową (również nadterminową), przeszkolenie wojskowe, ćwiczenia wojskowe, okresową służbę woj-

- skową oraz zawodową służbę wojskową, a także kandydata na żołnierza zawodowego;
- 13) k.p.k. – ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. – kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555 z późn. zm.<sup>4)</sup>).

## § 2

1. W przypadku, gdy policjant ujawni wykroczenie lub uzyska wiadomość o popełnieniu wykroczenia, obowiązany jest podjąć czynności zmierzające do:
  - 1) zastosowania wobec sprawcy wykroczenia przewidzianych prawem środków w celu wdrożenia go do poszanowania prawa i przestrzegania zasad współżycia społecznego;
  - 2) uwzględnienia prawem chronionych interesów pokrzywdzonego i w miarę możliwości spowodowania usunięcia skutków wykroczenia;
  - 3) ujawnienia okoliczności sprzyjających popełnieniu wykroczeń lub wpływających negatywnie na bezpieczeństwo i porządek publiczny, a następnie podjęcia działań mających na celu wyeliminowanie ich w przyszłości.
2. Czynności, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, w szczególności polegają na:
  - 1) ustaleniu sprawcy wykroczenia oraz zatrzymaniu go w uzasadnionych przypadkach;
  - 2) ustaleniu okoliczności zdarzenia i zabezpieczeniu dowodów popełnienia wykroczenia przed utratą lub zniekształceniem;
  - 3) ustaleniu, czy istnieją formalne podstawy do wystąpienia z wnioskiem o ukaranie, a w tym uzyskaniu od uprawnionej osoby żądania ścigania w przypadku wykroczenia ściganego na żądanie;
  - 4) zebraniu danych niezbędnych do sporządzenia wniosku o ukaranie oraz informacji o źródłach dowodowych pozwalających na obiektywne rozstrzygnięcie sprawy.

## § 3

Wobec sprawcy wykroczenia nakłada się grzywnę w drodze mandatu karnego kredytowanego lub go-tówkowego albo kieruje się wnioskiem o ukaranie do

<sup>2)</sup> Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 58, poz. 542, z 2003 r. Nr 137, poz. 1304 i Nr 223, poz. 2217, z 2005 r. Nr 169, poz. 1413, z 2006 r. Nr 220, poz. 1600 oraz z 2007 r. Nr 112, poz. 766.

<sup>3)</sup> Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003 r. Nr 109, poz. 1031 i Nr 213, poz. 2081, z 2004 r. Nr 128, poz. 1351, z 2005 r. Nr 132, poz. 1103 i Nr 143, poz. 1203, z 2006 r. Nr 226, poz. 1648 oraz z 2007 r. Nr 99, poz. 664 i Nr 89, poz. 589.

<sup>4)</sup> Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 50, poz. 580, Nr 62, poz. 717, Nr 73, poz. 852 i Nr 93, poz. 1027, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 106, poz. 1149, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, z 2003 r. Nr 17, poz. 155, Nr 111, poz. 1061 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 51, poz. 514, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889, Nr 240, poz. 2405 i Nr 264, poz. 2641, z 2005 r. Nr 10, poz. 70, Nr 48, poz. 461, Nr 77, poz. 680, Nr 96, poz. 821, Nr 141, poz. 1181, Nr 143, poz. 1203, Nr 163, poz. 1363, Nr 169, poz. 1416 i Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 15, poz. 118, Nr 66, poz. 467, Nr 95, poz. 659, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 141, poz. 1009 i 1013, Nr 167, poz. 1192 i Nr 226, poz. 1647 i 1648 oraz z 2007 r. Nr 20, poz. 116, Nr 64, poz. 432, Nr 80, poz. 539, Nr 89, poz. 589, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 123, poz. 849 i Nr 128, poz. 903.

sądu, jeżeli nie można poprzestać na zastosowaniu pouczenia, zwróceniu uwagi, ostrzeżeniu lub na zastosowaniu innych środków oddziaływania wychowawczego.

#### § 4

1. Jeżeli w toku prowadzonych czynności wyjaśniających w sprawie o wykroczenie ujawnione zostaną okoliczności, o których mowa w art. 5 § 1 k.p.w. – policjant kończy prowadzenie czynności wyjaśniających, chyba że zachodzą okoliczności wskazane w art. 5 § 2-4 k.p.w.
2. Zakończenie czynności wyjaśniających w sprawie o wykroczenie dokumentuje się wnioskiem o odstąpienie od skierowania wniosku o ukaranie do sądu, w którym należy wskazać i uzasadnić podstawę i powód odstąpienia.
3. Wniosek o odstąpienie od skierowania wniosku o ukaranie do sądu zatwierdza organ Policji.

#### § 5

W przypadkach uzasadniających wyłączenie części materiałów czynności wyjaśniających w sprawie o wykroczenie do odrębnego prowadzenia, policjant prowadzący czynności wyjaśniające przedkłada organowi Policji kopie potwierdzonych za zgodność z oryginałami materiałów podlegających wyłączeniu wraz z notatką urzędową wskazującą okoliczności uzasadniające wyłączenie. Kopię tej notatki pozostawia się w aktach sprawy, z której materiały zostały wyłączone.

#### § 6

1. W przypadku, gdy sprawcą wykroczenia jest jedna z wymienionych w art. 5 ust. 1 pkt 6 k.p.w. osób posiadających immunitet materialny zakrajowy, członek Parlamentu Europejskiego, sędzia lub prokurator Międzynarodowego Trybunału Karnego albo Dyrektor Generalny Europejskiej Organizacji Badań Jądrowych – policjant poprzestaje jedynie na sporządzeniu karty informacyjnej, na formularzu sporządzonym według wzoru stanowiącego załącznik nr 1 do zarządzenia.
2. Ustala się następujący tryb sporządzania i przekazywania karty informacyjnej, o której mowa w ust. 1, zwanej dalej „kartą”:
  - 1) policjant wykonujący czynności służbowe wobec osób posiadających immunitet zakrajowy sporządza kartę i przekazuje dyżurnemu jednostki Policji właściwej dla miejsca zdarzenia;
  - 2) dyżurny, o którym mowa w pkt 1, niezwłocznie przesyła kartę za pomocą faksu dyżurnemu komendy wojewódzkiej (Stołecznej) Policji;
  - 3) dyżurny komendy wojewódzkiej (Stołecznej) Policji niezwłocznie przesyła kartę za pomocą faksu dyżurnemu Komendy Głównej Policji.
3. Na żądanie Dyrektora Protokołu Dyplomatycznego Ministerstwa Spraw Zagranicznych należy przekazać, w formie notatki urzędowej szczegółowe in-

formacje o zdarzeniu opisanym w karcie.

4. W przypadku, gdy sprawcą wykroczenia jest posiadający immunitet formalny krajowy, określony w art. 5 ust. 1 pkt 7 k.p.w.:
  - 1) poseł, senator, sędzia Trybunału Konstytucyjnego, sędzia Trybunału Stanu, Prezes Najwyższej Izby Kontroli, Rzecznik Praw Obywatelskich, Rzecznik Praw Dziecka, Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych, Prezes Instytutu Pamięci Narodowej – policjant poprzestaje na sporządzeniu notatki służbowej, zwanej dalej „notatką”, zawierającej szczegółowy opis zdarzenia oraz dane identyfikujące sprawcę wykroczenia, którą wraz z materiałami, zebranymi bez udziału osoby posiadającej immunitet, przekazuje dyżurnemu jednostki organizacyjnej Policji właściwej dla miejsca zdarzenia. Notatkę niezwłocznie przesyła się drogą służbową do dyżurnego Komendy Głównej Policji;
  - 2) sędzia Sądu Najwyższego, sędzia lub upoważniony do czynności sędziowskich asesor sądu powszechnego względnie wojskowego albo prokurator lub asesor powszechnej względnie wojskowej jednostki prokuratury – policjant poprzestaje na sporządzeniu notatki, którą przekazuje dyżurnemu jednostki organizacyjnej Policji właściwej dla miejsca zdarzenia. Notatkę niezwłocznie przesyła się bezpośrednio przełożonemu sprawcy wykroczenia (prezesowi sądu lub kierownikowi jednostki organizacyjnej prokuratury).
5. W przypadku, gdy sprawcą wykroczenia jest sędzia lub prokurator w stanie spoczynku – policjant jest obowiązany podjąć przewidziane przepisami k.p.w. czynności w celu ukarania sprawcy, a następnie sporządzić notatkę, którą przekazuje dyżurnemu jednostki organizacyjnej Policji właściwej dla miejsca zdarzenia. Następnie notatkę przesyła się odpowiednio Rzecznikowi Dyscyplinarnemu działającemu przy Krajowej Radzie Sądownictwa (00-489 Warszawa ul. Wiejska 10) albo Rzecznikowi Dyscyplinarnemu działającemu przy Prokuratorze Generalnym (00-567 Warszawa Aleje Ujazdowskie 11).
6. W przypadku popełnienia wykroczenia związanego z wypełnianiem obowiązków służbowych przez wiceprezesa, dyrektora generalnego i pracownika Najwyższej Izby Kontroli nadzorujących lub wykonujących czynności kontrolne – policjant ogranicza czynności wyjaśniające do czynności niecierpiących zwłoki w celu zabezpieczenia śladów i dowodów, a następnie materiały z tych czynności przekazuje dyżurnemu jednostki organizacyjnej Policji właściwej dla miejsca zdarzenia. Dalsze prowadzenie postępowania o wykroczenie może nastąpić dopiero po uzyskaniu zgody Kolegium Najwyższej Izby Kontroli.

7. W przypadku popełnienia wykroczenia związanego z wypełnianiem obowiązków służbowych przez inspektora kontroli skarbowej lub osobę wykonującą czynności kontrolne w zakresie prowadzenia gier losowych, zakładów wzajemnych lub gier na automatach – policjant przestaje na sporządzeniu notatki, którą przekazuje dyżurnemu jednostki organizacyjnej Policji właściwej dla miejsca zdarzenia. Notatkę przesyła się Ministrowi Finansów w celu wdrożenia odpowiedzialności dyscyplinarnej za wykroczenie. W przypadku, jeśli wykroczenie nie ma związku z wypełnianiem obowiązków służbowych – postępowanie prowadzi się na ogólnych zasadach.
8. W przypadku popełnienia przez strażaka Państwowej Straży Pożarnej wykroczenia związanego z wykonaniem polecenia służbowego – policjant przestaje na sporządzeniu notatki urzędowej, którą przekazuje dyżurnemu jednostki organizacyjnej Policji właściwej dla miejsca zdarzenia. Notatkę przesyła się właściwemu kierownikowi jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej w celu wdrożenia odpowiedzialności dyscyplinarnej za wykroczenie. W przypadku, jeśli wykroczenie nie ma związku z wykonywaniem polecenia służbowego – postępowanie prowadzi się na ogólnych zasadach.
9. Informacje o podstawach prawnych oraz rodzajach i zakresach poszczególnych immunitetów zawiera załącznik nr 2 do zarządzenia.

#### § 7

1. W przypadku popełnienia wykroczenia przez funkcjonariusza Centralnego Biura Antykorupcyjnego policjant jest obowiązany podjąć przewidziane przepisami k.p.w. czynności w celu ukarania sprawcy, a następnie przedłożyć drogą służbową kierownikowi jednostki Policji wniosek o zawiadomienie Szefa Centralnego Biura Antykorupcyjnego o popełnionym wykroczeniu oraz rezultatach czynności podjętych w celu ukarania sprawcy.
2. W przypadku popełnienia wykroczenia przez funkcjonariusza Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego lub Agencji Wywiadu albo przez żołnierza Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w czynnej służbie wojskowej lub żołnierza wojsk obcych, policjant ogranicza czynności wyjaśniające do czynności niecierpiących zwłoki w celu zabezpieczenia śladów i dowodów, a następnie materiały z tych czynności przekazuje dyżurnemu jednostki Policji właściwej dla miejsca zdarzenia. Materiały te w celu dalszego prowadzenia sprawy o wykroczenie przekazuje się właściwemu szefowi służby lub agencji albo prokuratorowi wojskowemu z jednoczesnym powiadomieniem Żandarmerii Wojskowej.
3. W przypadku popełnienia wykroczenia przez policjanta, funkcjonariusza Straży Granicznej lub Biura

Ochrony Rządu – policjant ujawniający wykroczenie jest obowiązany podjąć przewidziane przepisami k.p.w. czynności w celu ukarania sprawcy, a następnie sporządzić notatkę i przekazać ją drogą służbową odpowiednio kierownikowi jednostki lub Straży Granicznej, w której pełni służbę sprawca wykroczenia albo Szefowi Biura Ochrony Rządu.

#### § 8

1. Policjant ma prawo zatrzymać osobę ujętą na goącym uczynku popełnienia wykroczenia lub bezpośrednio potem, jedynie w przypadkach określonych w przepisie art. 45 § 1 k.p.w.
2. Tryb postępowania z osobą zatrzymaną w związku z popełnieniem wykroczenia określają przepisy art. 46 i 47 k.p.w.
3. Czas zatrzymania osoby liczy się od chwili jej ujęcia przez policjanta. W przypadku tzw. ujęcia obywatelskiego przewidzianego w art. 243 k.p.k. i dopuszczalnego także wobec sprawców wykroczeń na podstawie art. 45 § 2 k.p.w., do czasu zatrzymania nie wlicza się okresu od chwili ujęcia sprawcy do momentu przejścia go przez policjanta.
4. Odmowa przejścia przez policjanta osoby ujętej w trybie tzw. ujęcia obywatelskiego powinna być, w razie potrzeby, połączona z poleceniem zwolnienia tej osoby, które policjant powinien wyegzekwować. Osoba, która nie podporządkuje się takiemu poleceniu, podlega odpowiedzialności karnej za czyn z art. 189 § 1 k.k.

#### § 9

Policjant może przestać na zastosowaniu środków oddziaływania wychowawczego, jeżeli jest to wystarczające do wdrożenia sprawcy wykroczenia do poszanowania prawa i zasad współżycia społecznego.

#### § 10

1. Jako środki oddziaływania wychowawczego można w szczególności stosować:
  - 1) pouczenie, poprzez wskazanie sprawcy wykroczenia niezgodności jego zachowania z obowiązującymi przepisami, ze wskazaniem tych przepisów;
  - 2) zwrócenie uwagi lub ostrzeżenie sprawcy, z jednoczesnym zagrożeniem ukarania go w razie ponownego popełnienia wykroczenia;
  - 3) przekazanie materiałów pracodawcy lub organizacji społecznej, do której sprawca należy, gdy z charakteru czynu wynika, że stanowi on jednocześnie naruszenie dyscypliny służbowej, statutu organizacji, regulaminu członkowskiego, itp.
2. Okolicznościami uzasadniającymi zastosowanie środków oddziaływania wychowawczego są w szczególności:
  - 1) przywrócenie stanu poprzedniego (np. uprzątnięcie wyrzuconych przez sprawcę przedmiotów zaśmiecających miejsce publiczne);

- 2) naprawienie wyrządzonej szkody;
  - 3) przeproszenie pokrzywdzonego;
  - 4) zapewnienie ze strony sprawcy niepopelniania w przyszłości podobnego czynu zabronionego;
  - 5) wykonanie zaniechanego obowiązku (np. zaopatrzenie budynku w wymagany sprzęt przeciwpożarowy, tabliczkę z numerem porządkowym nieruchomości, uprzątnięcie terenu posesji itp.).
3. Decyzję o zastosowaniu środków, o których mowa w ust. 1 podejmuje:
    - 1) policjant, jeżeli środek ten stosuje bezpośrednio po ujawnieniu popełnionego przez sprawcę wykroczenia;
    - 2) kierownik jednostki lub komórki Policji, na wniosek policjanta prowadzącego czynności wyjaśniające w sprawie o wykroczenie, jeżeli okoliczności uzasadniające zastosowanie tych środków zaistniały w toku prowadzonych czynności.
  4. Nie stosuje się środków oddziaływania wychowawczego w przypadku wykroczeń, za które orzeka się środek karny oraz wykroczeń o charakterze chuligańskim.
  5. W przypadku, gdy środek oddziaływania wychowawczego nie przyniesie zamierzonego efektu, jego zastosowanie nie zamyka drogi do skierowania wniosku o ukaranie do sądu albo nałożenia grzywny w drodze mandatu karnego.
  6. Fakt zastosowania środka oddziaływania wychowawczego bezpośrednio po ujawnieniu popełnionego wykroczenia, policjant dokumentuje w notatniku służbowym, a w toku prowadzonych czynności wyjaśniających w sprawach o wykroczenie – w notatce urzędowej, w której wskazuje okoliczności będące podstawą do poprzestania na zastosowaniu tego środka.
  7. W przypadku zastosowania środka oddziaływania wychowawczego w trakcie prowadzonych czynności wyjaśniających, policjant sporządza wniosek o odstąpienie od skierowania wniosku o ukaranie do sądu oraz zawiadamia o zakończeniu czynności ujawnionych pokrzywdzonych i osobę zawiadamiającą o popełnieniu wykroczenia, pouczając ich odpowiednio o prawie – do samodzielnego wniesienia wniosku o ukaranie w charakterze oskarżyciela posiłkowego (art. 27 § 1 i 2 k.p.w.) oraz do złożenia zażalenia na niewniesienie wniosku o ukaranie (art. 56a k.p.w.).
- protokół, z zastrzeżeniem ust. 7, 9 i 10.
  2. W przypadku ujawnienia wykroczenia lub przyjęcia zawiadomienia o wykroczeniu określonym w ustawie z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy (Dz. U. Nr 89, poz. 589), policjant obowiązany jest niezwłocznie przekazać zebrane w sprawie materiały, drogą służbową właściwemu dla miejsca popełnienia wykroczenia organowi Państwowej Inspekcji Pracy.
  3. Zawiadamiającego małoletniego, jeżeli w chwili składania zawiadomienia o wykroczeniu nie ukończył 17 lat, przed przyjęciem zawiadomienia należy zapoznać z treścią art. 234 k.k. i poinformować o konsekwencjach prawnych naruszenia tego przepisu przewidzianych w u.p.n.
  4. W przypadku wykroczeń ściganych na żądanie, policjant prowadzący czynności wyjaśniające przyjmuje od pokrzywdzonego żądanie ścigania. Żądanie to może być złożone na piśmie albo zgłoszone ustnie do protokołu.
  5. Jeżeli uzyskanie żądania ścigania nie jest możliwe bezpośrednio po ujawnieniu wykroczenia, policjant wykonuje czynności niecierpiące zwłoki, a w szczególności ustala tożsamość sprawcy wykroczenia i świadków zdarzenia, zabezpiecza ślady i dowody. Dalsze czynności wyjaśniające można podjąć dopiero po uzyskaniu żądania ścigania.
  6. Jeżeli pokrzywdzony będący na miejscu zdarzenia nie żąda ścigania sprawcy wykroczenia ściganego na żądanie, policjant dokumentuje ten fakt wyłącznie w notatniku służbowym.
  7. W zależności od potrzeb, po przyjęciu zawiadomienia o wykroczeniu, można przesłuchać zawiadamiającego w charakterze świadka.
  8. W przypadku zgłoszenia złożonego przez osobę, która nie ma pełnego rozeznania co do podejmowanych czynności, treść przekazanej informacji dokumentuje się w formie notatki urzędowej. Protokolarne przyjęcie zawiadomienia może nastąpić po ustaniu przyczyn uniemożliwiających przesłuchanie. Jeżeli zakres informacji na to pozwala, policjant wykonuje czynności niecierpiące zwłoki, a w szczególności ustala tożsamość sprawcy wykroczenia i świadków zdarzenia oraz zabezpiecza ślady i dowody przed ich utratą.
  9. W przypadku wykroczenia ściganego na żądanie, gdy pokrzywdzonym jest małoletni albo osoba częściowo lub całkowicie ubezwłasnowolniona, jego prawa (złożenie żądania) wykonuje przedstawiciel ustawowy albo osoba, pod której stałą opieką małoletni pozostaje. Żądanie ścigania można przyjąć także od osoby, która nie ukończyła 18 lat, ale nabyła zdolność do czynności prawnych poprzez zawarcie małżeństwa, chociażby było ono unieważnione.
  10. Sporządzenie protokołu przyjęcia ustnego zawiadomienia o wykroczeniu nie jest wymagane, jeśli zawiadomienie zostało złożone na piśmie i wyczerpująco przedstawia okoliczności popełnienia

## Rozdział 2

### Czynności przed sporządzeniem i wniesieniem wniosku o ukaranie

#### § 11

1. Zawiadomienie o popełnieniu wykroczenia należy przyjąć w każdej jednostce Policji, bez względu na to, czy jest to jednostka Policji właściwa miejscowo i rzeczowo do prowadzenia czynności w danej sprawie. Z przyjęcia zawiadomienia sporządza się

wykroczenia lub, gdy policjant samodzielnie ujawnił popełnione wykroczenie. Osobę, która złożyła zawiadomienie, można wtedy przesłuchać w charakterze świadka.

11. W przypadku, gdy pokrzywdzony ustanowi pełnomocnika, pełnomocnikowi przysługują uprawnienia pokrzywdzonego, w granicach udzielonego pełnomocnictwa.
12. Właściwą miejscowo do prowadzenia czynności wyjaśniających w sprawach o wykroczenie jest jednostka Policji, w zasięgu działania której wykroczenie zostało popełnione, w rozumieniu art. 4 § 2 k.w.
13. Do ustalania właściwości miejscowej jednostek Policji stosuje się odpowiednio przepisy art. 11 k.p.w.
14. Jednostka Policji, która została zawiadomiona o popełnionym wykroczeniu, co do którego nie jest właściwa miejscowo w rozumieniu przepisów k.p.w. lub rzeczowo w rozumieniu zarządzenia nr 460 Komendanta Głównego Policji z dnia 24 maja 2007 r. w sprawie regulaminu Komendy Głównej Policji (Dz. Urz. KGP Nr 9, poz. 78) i zarządzenia nr 1041 Komendanta Głównego Policji z dnia 28 września 2007 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji i zakresu działania komend, komisariatów i innych jednostek organizacyjnych Policji (Dz. Urz. KGP Nr 18, poz. 135), jest zobowiązana niezwłocznie dokonać niezbędnych czynności zabezpieczających ślady i dowody wykroczenia i w możliwie najkrótszym czasie przekazać sprawę właściwej jednostce Policji lub innemu organowi uprawnionemu do prowadzenia czynności wyjaśniających w sprawach o wykroczenia, wraz z piśmie uzasadniającym przekazanie.
15. Jednostka Policji, która otrzymała materiały czynności wyjaśniających w trybie określonym w ust. 15 i uznała siebie za niewłaściwą do prowadzenia czynności, wszczyna spór o właściwość miejscową, zwany „sporem”, z jednostką Policji, od której materiały czynności wyjaśniających otrzymała.
16. Spór rozstrzyga, w formie pisemnego polecenia, zgodnie z terytorialnym zasięgiem swojego działania, odpowiednio:
  - 1) komendant wojewódzki/Stołeczny, komendant powiatowy/miejski/rejonowy Policji, jeżeli do sporu doszło pomiędzy podległymi jednostkami Policji;
  - 2) kierownik komórki właściwej do spraw prewencji Komendy Głównej Policji, nadzorujący problematykę wykroczeń, jeżeli do sporu doszło pomiędzy jednostkami Policji mającymi siedziby na terenie różnych województw.
17. Do czasu rozstrzygnięcia sporu czynności wyjaśniające w sprawie o wykroczenie prowadzi jednostka Policji, która wszczęła spór.
18. W przypadku stwierdzenia popełnienia wykroczenia przy użyciu urządzenia działającego samoczynnie, wstępne czynności zmierzające do usta-

lenia sprawcy wykroczenia, a w szczególności ustalenie właściciela pojazdu w Centralnej Ewidencji Pojazdów i ustalenie osoby, której powierzono pojazd – w miarę możliwości wykonuje jednostka Policji właściwa ze względu na miejsce popełnienia wykroczenia.

## § 12

Przed sporządzeniem wniosku o ukaranie należy:

- 1) ustalić okoliczności faktyczne zdarzenia;
- 2) ustalić sprawcę wykroczenia, jego imię i nazwisko, miejsce pobytu i inne dane osobowe, wymagane przez art. 57 § 2 i 3 k.p.w.;
- 3) zebrać i zabezpieczyć dowody, ustalić świadków oraz odebrać przedmioty uzyskane w wyniku wykroczenia, podlegające przypadkowi lub których posiadanie jest zabronione;
- 4) ustalić i zebrać inne dane niezbędne do sporządzenia wniosku o ukaranie, a w szczególności:
  - a) informacje o ujawnionych pokrzywdzonych,
  - b) wysokość wyrządzonej szkody albo wartość przedmiotu czynu,
  - c) uprzednia karalność sprawcy za podobne przestępstwo lub wykroczenie, jeżeli oskarżyciel publiczny zamierza powołać się na tę okoliczność.

## § 13

1. W celu ustalenia, zebrania, sprawdzenia i uzupełnienia danych, o których mowa w §12, dokonuje się czynności wyjaśniających, polegających w szczególności na:
  - 1) oględzinach miejsca, osoby, rzeczy;
  - 2) wylegitymowaniu osoby, wobec której istnieje uzasadniona podstawa do sporządzenia przeciwko niej wniosku o ukaranie, pokrzywdzonego i świadków;
  - 3) przesłuchaniu osoby pokrzywdzonej i osoby podejrzanej o popełnienie wykroczenia;
  - 4) przesłuchaniu świadków;
  - 5) dokonywaniu konfrontacji;
  - 6) okazywaniu osób, wizerunku i rzeczy;
  - 7) przeprowadzeniu oględzin z udziałem osoby podejrzanej lub świadka;
  - 8) wezwaniu do wydania albo okazania przedmiotu lub dokumentu podlegającego oględzinom lub mogącego stanowić dowód rzeczowy;
  - 9) przeszukaniu pomieszczeń i innych miejsc, a także osób oraz zatrzymanie rzeczy znalezionych podczas przeszukania, w razie odmowy wydania lub okazania przedmiotów, o których mowa w pkt 8;
  - 10) ustaleniu stanu trzeźwości osoby podejrzanej o popełnienie wykroczenia;
  - 11) zwróceniu się o wydanie opinii do urzędów powołanych do ich wydania, instytucji, zakładów specjalistycznych lub do biegłego albo biegłych;

- 12) dokonaniu tymczasowego zajęcia przedmiotu w celu zabezpieczenia ewentualnego przepadku.
2. Jeżeli okoliczności czynu nie budzą wątpliwości, sposób utrwalenia czynności wyjaśniających oraz zakres niezbędnych informacji, wymagany do udokumentowania tych czynności, określa art. 54 § 3 k.p.w.
3. Jeżeli okoliczności czynu budzą wątpliwości, tryb postępowania policjanta określa art. 54 § 4 k.p.w. Do spisania protokołów z czynności wyjaśniających w sprawach o wykroczenia wykorzystuje się odpowiednie wzory formularzy druków stosowanych w Policji w tym zakresie.
4. W protokole nie wolno zastępować zapisu treści zeznań lub wyjaśnień odwoływaniem się do innych protokołów.
5. Policjant sporządzając protokół z przesłuchania używa formy gramatycznej w pierwszej osobie liczby pojedynczej w czasie przeszłym. Spisując protokół powinien dążyć do zachowania dokładności zamieszczając charakterystyczne określenia i zwroty używane przez osobę przesłuchiwaną.
6. W protokole z czynności należy zakreślić wolne miejsca w sposób uniemożliwiający ich późniejsze wypełnienie.
7. Niedopuszczalnym jest wymazywanie, zamazywanie lub w inny sposób czynienie nieczytelnym pierwotnego zapisu w protokole. Skreślenia, poprawki i uzupełnienia należy odnotować na końcu protokołu w odpowiedniej rubryce.
8. Po zakończeniu czynności i zapoznaniu się z treścią, każdą stroną protokołu podpisują wszystkie osoby biorące udział w czynności.

#### § 14

1. Wartość materialną rzeczy stanowiącej przedmiot wykroczenia ustala się według cen obowiązujących w miejscu i czasie popełnienia czynu.
2. Jeżeli rzecz będąca przedmiotem wykroczenia była już używana, jej wartość podlega zmniejszeniu o stopień zużycia.
3. Oceny stopnia zużycia dokonuje pokrzywdzony.
4. Jeżeli ocena, o której mowa w ust. 3, budzi uzasadnione wątpliwości policjanta lub nie jest możliwa, należy zasięgnąć opinii osób lub instytucji posiadających kwalifikacje do dokonania takiej wyceny albo powołać biegłego.

#### § 15

1. Szkoda następuje wskutek uszkodzenia rzeczy, uczynienia jej niezdatną do użytku lub całkowitego zniszczenia.
2. Przez uszkodzenie rozumieć należy takie oddziaływanie na rzecz, które zmniejsza jej wartość bądź to przez zmianę wyglądu zewnętrznego lub kształtu, bądź przez naruszenie całości rzeczy.
3. Uczynienie rzeczy niezdatną do użytku ma miejsce wtedy, gdy nie nadaje się ona do wykorzystania w sposób zgodny z jej przeznaczeniem.

4. Zniszczenie rzeczy jest to takie jej uszkodzenie, wskutek którego rzecz przestaje istnieć lub traci nieodwracalnie dotychczasową wartość użytkową.

#### § 16

1. Wysokość szkody, o której mowa w § 15 ust. 1, ustala się według wysokości rzeczywistego uszczerbku powstałego w mieniu pokrzywdzonego w wyniku działania sprawcy, a nie według wartości rzeczy będącej przedmiotem działania sprawcy.
2. W razie uszkodzenia rzeczy albo uczynienia jej niezdatną do użytku, wysokość szkody określa się kosztami jej naprawy. W wypadku, gdy koszty naprawy przewyższają wartość rzeczy, wysokość szkody określa się wartością tej rzeczy, stosując odpowiednio postanowienia § 15. Wartość uszkodzonej rzeczy może być niższa od szkody wyrządzonej czynem.
3. Do ustalenia wysokości szkody można wykorzystać przedłożone przez pokrzywdzonego dowody zakupu lub naprawy oraz informacje uzyskane w wyniku konsultacji ze specjalistą w danej dziedzinie (np. właścicielem zakładu rzemieślniczego, usługowego itp.).

#### § 17

1. Cel i tryb prowadzenia czynności wyjaśniających określa art. 54 § 1, 3 i 4 k.p.w.
2. Instrukcyjny termin ukończenia czynności wyjaśniających, określony w art. 54 § 1 k.p.w, można przekroczyć jedynie w przypadku konieczności wykonania czynności zmierzających do ustalenia, czy istnieją podstawy do wystąpienia z wnioskiem o ukaranie, a także zebrania danych niezbędnych do sporządzenia wniosku, jeżeli czynności tych nie można było wykonać w ustawowym terminie (np. z powodu niestawiennictwa sprawcy wykroczenia, oczekiwania na opinię biegłego, długotrwałego ustalania miejsca pobytu osoby podejrzanej o popełnienie wykroczenia itp.).
3. Policja jest zobowiązana przeprowadzić czynności wyjaśniające na polecenie sądu lub prokuratora, w zakresie określonym w art. 55 i 56 § 1 k.p.w.
4. Czynności wyjaśniające w niezbędnym zakresie, policjant przeprowadza również na potrzeby postępowania mandatowego. Jeżeli sprawca wykroczenia nie został ukarany grzywną w drodze mandatu karnego w terminach określonych w art. 97 § 1 k.p.w., sporządza się wniosek o ukaranie do sądu.

#### § 18

Z wnioskiem o ukaranie organ Policji występuje w szczególności, gdy:

- 1) wykroczenie nie podlega ściganiu w postępowaniu mandatowym, a zastosowanie środków oddziaływania wychowawczego ocenia się jako niewystarczające dla wdrożenia sprawcy do poszanowania prawa i zasad współżycia społecznego;

- 2) sprawca odmówił przyjęcia mandatu karnego lub nie uiszczył w terminie grzywny nałożonej mandatem zaocznym;
- 3) zachodzą okoliczności przemawiające za wymierzeniem sprawcy surowszej grzywny niż to jest dopuszczalne w postępowaniu mandatowym lub innego rodzaju kary albo za orzeczeniem środka karnego.

### **Rozdział 3**

#### **Tymczasowe zajęcie przedmiotów w celu zabezpieczenia przepadku**

##### **§ 19**

1. W razie ujawnienia lub powzięcia wiadomości o popełnieniu wykroczenia zagrożonego środkiem karnym – przepadkiem przedmiotów, można dokonać tymczasowego zajęcia tych przedmiotów, jeśli jest ono niezbędne dla zabezpieczenia wykonania tego przepadku.
2. Z czynności zajęcia przedmiotów sporządza się protokół. Kopię protokołu przekazuje się osobie, której mienie tymczasowo zajęto, jako pokwitowanie stwierdzające, jakie przedmioty i przez kogo zostały zajęte.
3. O dokonaniu tymczasowego zajęcia przedmiotu należy niezwłocznie powiadomić sąd, który w ciągu 7 dni od daty zajęcia, wydaje postanowienie o zabezpieczeniu albo rozstrzygnięcie orzekające przepadek. Postanowienie sądu doręcza się niezwłocznie osobie, u której dokonano zajęcia. W przypadku niewydania przez sąd w tym terminie wymienionego postanowienia albo rozstrzygnięcia, tymczasowe zajęcie upada, a zajęte przedmioty należy niezwłocznie zwrócić osobie uprawnionej.
4. Zabezpieczenie może nastąpić także na mocy postanowienia sądu. Postanowienie takie wykonuje Policja, stosując odpowiednio tryb określony w art. 44 k.p.w.

##### **§ 20**

1. Polskie i zagraniczne znaki pieniężne będące w obiegu, a uzyskane w trybie określonym w § 19, wpłaca się na konto sum depozytowych sądu właściwego dla rozpoznania sprawy.
2. Przedmioty wartościowe: złoto i monety złote, platynę, srebro i monety srebrne, wyroby użytkowe ze złota, platyny lub srebra, kamienie szlachetne i półszlachetne, perły naturalne i hodowlane, korale, bursztyny, zagraniczne środki płatnicze, zagraniczne i krajowe papiery wartościowe oraz polskie znaki pieniężne noszące ślady wykroczenia lub jego sprawcy – stanowiące dowód rzeczowy – przekazuje się na przechowanie jako depozyt zamknięty do banku.
3. Przedmioty o wartości artystycznej lub historycznej oddaje się na przechowanie właściwej instytucji, np. muzeum, archiwum, biblioteczce.
4. Czynności związane z przekazaniem do depozytu bankowego dowodów rzeczowych lub oddaniem

na przechowanie właściwej instytucji, wykonuje policjant prowadzący czynności wyjaśniające w danej sprawie.

5. Przed złożeniem depozytu wartościowego w banku lub oddaniem na przechowanie właściwej instytucji, przedmioty powinny być oszacowane przez biegłego – w miarę potrzeb należy sporządzić ich fotokopie lub fotografie. Czynności oszacowania i przekazania depozytu do banku lub instytucji należy wykonać niezwłocznie po uzyskaniu dowodu.
6. Przedmioty wartościowe przekazywane do banku należy zapakować w sposób trwały, uniemożliwiający wyjęcie zawartości bez widocznego uszkodzenia opakowania, a opakowanie dodatkowo zabezpieczyć pieczęciami (stemplami). Sposób opakowania i zabezpieczenia depozytu należy dostosować do wymagań jednostki banku, w którym składany jest depozyt.
7. Na opakowaniu depozytu wpisuje się nazwę i adres składającego depozyt, rodzaj depozytu oraz numer deklaracji depozytowej. Należy również sporządzić w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach protokół zapakowania depozytu wartościowego, którego jeden egzemplarz umieszcza się wewnątrz opakowania depozytu, a drugi – w materiałach czynności wyjaśniających.
8. Składający depozyt obowiązany jest wypełnić deklarację depozytową, w co najmniej czterech jednobrzmiących egzemplarzach: dwa dla banku, jeden do umieszczenia wewnątrz opakowania, jeden do materiałów czynności wyjaśniających. Deklarację depozytową podpisuje upoważniony policjant, którego wzór podpisu znajduje się w banku.
9. Na dowód przyjęcia depozytu jednostka banku wydaje składającemu dowód depozytowy, który przechowuje się w materiałach czynności wyjaśniających.
10. W przypadku zmiany podmiotu, do dyspozycji którego depozyt został złożony, należy pisemnie zawiadomić bank o tej zmianie. Pismo podpisuje osoba, której wzór podpisu został złożony w banku. Na podstawie tego pisma bank sporządza odpowiednią adnotację w książce depozytów i na deklaracji depozytowej. Przekazania dowodu depozytowego i deklaracji depozytowej nowemu podmiotowi dysponującemu dokonuje podmiot dotychczas dysponujący depozytem.
11. Wydanie depozytu następuje za zwrotem dowodu depozytowego, na podstawie pisemnego polecenia wydania depozytu. Pisemne polecenie wydania depozytu podpisuje policjant, o którym mowa w ust. 8.
12. Dowody rzeczowe w postaci broni palnej, gazowej lub pneumatycznej oraz amunicji przechowuje się w magazynie dowodów rzeczowych lub w innym magazynie wskazanym decyzją komendanta wojewódzkiego/Stołecznego Policji, odpowiednio do



stosowanym do wymogów stawianych magazynom broni i amunicji.

13. O ujawnieniu materiałów lub urządzeń wybuchowych powiadamia się komórkę minersko-pirotechniczną Policji. Dalsze czynności zabezpieczające podejmuje upoważnieni pirotechnicy w porozumieniu z prokuratorem.
14. O ujawnieniu materiałów radioaktywnych należy powiadomić Centralne Laboratorium Ochrony Radiologicznej w Warszawie ul. Konwaliowa 7, tel. (0 - 22) 811-00-11 (czynny do godz. 15.00). Całodobowy dyżur służby awaryjnej Państwowej Agencji Atomistyki pełniony jest w Centrum Zdarzeń Radiologicznych „CEZAR” PAA, tel. 022 94 30 30 lub 022 6959852. Pracownicy tych instytucji, po rozpoznaniu zagrożenia radiologicznego, zabezpieczają ujawnione przedmioty. Dalsze czynności należy wykonać pod ich nadzorem.
15. Przedmioty i substancje, o których mowa w art. 232a § 1 k.p.k. i rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad i miejsca przechowywania w postępowaniu karnym przedmiotów i substancji stwarzających niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia oraz warunków i sposobu ich zniszczenia (Dz. U. Nr 108, poz. 1025), w postaci materiałów wybuchowych lub łatwo palnych, materiałów radioaktywnych, substancji trujących, duszących lub parzących, a także niebezpieczne materiały mikrobiologiczne – bez przewożenia do jednostek Policji przekazuje się właściwemu do przechowywania podmiotowi wymienionemu w załączniku nr 3 do zarządzenia, sporządzając protokół, który powinien zawierać informacje określone w § 5 tego rozporządzenia.

#### § 21

Przedmioty, co do których powstaje wątpliwość, kto jest uprawniony do ich odbioru, przekazuje się do depozytu właściwego miejscowo sądu, a przedmioty wartościowe – do depozytu bankowego. Przepisy art. 231-234 k.p.k. stosuje się odpowiednio.

#### § 22

Jeżeli brak jest podstaw do skierowania wniosku o ukaranie do sądu i nie ma osoby uprawnionej do zwrócenia jej przedmiotu zajętego w celu zabezpieczenia przepadku, a przedmiot nie nadaje się do użytku lub jego wartość jest nieznaczna i sąd odmówił jego przyjęcia, przedmiot ten przekazuje się do właściwego powiatowego biura rzeczy znalezionych właściwego dla miejsca zajęcia przedmiotu<sup>5</sup>.

<sup>5)</sup> Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 18 października 2006 r. o likwidacji niepodjętych depozytów (Dz. U. Nr 208, poz. 1537) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 czerwca 1966 r. w sprawie rzeczy znalezionych (Dz. U. Nr 22, poz. 141 oraz z 1991 r. Nr 36, poz. 156).

## Rozdział 4

### Obowiązki rejestracyjne w prowadzonych czynnościach wyjaśniających w sprawach o wykroczenia

#### § 23

1. W komendzie powiatowej (miejskiej, rejonowej) Policji, w komisariacie Policji i komisariacie specjalistycznym Policji, z zastrzeżeniem ust. 5 prowadzi się:
  - 1) Rejestr Spraw o Wykroczenia, zwany dalej „RSoW”, na formularzu Mp;
  - 2) Rejestr Ujawnionych Wykroczeń za pomocą urządzeń samoczynnie rejestrujących niektóre wykroczenia drogowe, zwany dalej „RUWD”, na formularzu według wzoru stanowiącego załącznik nr 4 do zarządzenia;
  - 3) Rejestr Wokand, na formularzu według wzoru określonego w załączniku nr 5 do zarządzenia;
  - 4) Teczke Wokand;
  - 5) Teczke zaskarżeń i środków odwoławczych;
  - 6) Teczke kart nadzoru nad prowadzonymi czynnościami wyjaśniającymi.
2. W RSoW odnotowuje się wszystkie czynności wyjaśniające bez względu na sposób ich zakończenia, z wyłączeniem spraw o wykroczenia określone w ust. 1 pkt 2 zakończone w postępowaniu mandatowym oraz przypadków, o których mowa w § 11 ust. 6.
3. Kierownik jednostki może wyrazić zgodę na odrębne prowadzenie dokumentacji wskazanej w ust. 1 pkt 1, 2 i 6 w poszczególnych komórkach Policji.
4. Jeżeli w jednostce Policji prowadzi się więcej niż jeden rejestr tego samego rodzaju, rejestry te oznacza się kolejnymi wielkimi literami. Oznaczenia poszczególnych pozycji w każdym z tych rejestrów uzupełnia się przez dodanie odpowiedniej litery po kolejnej liczbie rejestru.
5. Komendant powiatowy (miejski, rejonowy) Policji, w przypadkach szczególnie uzasadnionych względami ekonomiczno-organizacyjnymi, może zwolnić komendanta komisariatu Policji z prowadzenia całości lub części dokumentacji określonej w ust. 1.
6. W przypadku określonym w ust. 5, informacje podlegające rejestracji w dokumentacji, z prowadzenia której komendant komisariatu Policji został zwolniony, rejestruje w ramach prowadzonej własnej dokumentacji, komendant powiatowy (miejski, rejonowy) Policji.
7. Kierownik jednostki lub kierownik komórki może polecić prowadzenie także innych rejestrów lub teczek niż wymienione w ust. 1 (np. skorowidza alfabetycznego sprawców wykroczeń, teczek kopii wniosków o ukaranie).
8. Kierownik jednostki lub kierownik komórki może polecić prowadzenie karty nadzoru nad czynnościami wyjaśniającymi uwzględniając charakter sprawy, przewidywany stopień trudności czynności wyjaśniających, potrzebę wielokierunkowych

działań, doświadczenie i kwalifikacje zawodowe policjanta prowadzącego czynności. Wzór formularza karty nadzoru nad czynnościami wyjaśniającymi określa załącznik nr 6 do zarządzenia.

9. Kierownik jednostki lub kierownik komórki może polecić prowadzenie akt kontrolnych czynności wyjaśniających w sprawach o wykroczenia.
10. W czynnościach wyjaśniających w sprawach o wykroczenia, w wyniku których utracono rzeczy posiadające cechy trwałe w postaci numeru umożliwiającego ich jednoznaczną identyfikację, kierownik jednostki lub kierownik komórki określa sposób przechowywania formularzy rejestracyjnych z naniesionym identyfikatorem KSIP lub wydruków, zapewniający do nich dostęp w celu kontroli poprawności ich wprowadzania.
11. Po zakończeniu czynności wyjaśniających skierowaniem wniosku o ukaranie do sądu, kartę nadzoru, o której mowa w ust. 8, włącza się do akt kontrolnych, o ile są prowadzone, a w przypadku ich braku – do Teczki kart nadzoru nad prowadzonymi czynnościami wyjaśniającymi. W sprawach, w których odstąpiono od skierowania wniosku o ukaranie, kartę nadzoru pozostawia się w materiałach sprawy lub w aktach kontrolnych, o ile są prowadzone.
12. Rejestry prowadzi się za pomocą ksiąg lub na elektronicznym nośniku informacji. Decyzję o prowadzeniu rejestrów w formie elektronicznej podejmuje kierownik jednostki, w której prowadzony jest rejestr albo kierownik nadrzędnej jednostki Policji.
13. Rejestry prowadzone na elektronicznym nośniku informacji powinny zawierać zakres informacji tożsamy z zakresem informacji wymaganym dla rejestrów prowadzonych w postaci ksiąg.
14. W przypadku prowadzenia rejestrów na elektronicznym nośniku informacji, stosuje się właściwe dla tego rodzaju nośników środki ochrony przed zniszczeniem lub modyfikacją zapisu oraz sporządza pełny wydruk zawartości nośnika corocznie według stanu na koniec roku. Wydruki mogą być także sporządzane częściowo, na polecenie kierownika jednostki lub komórki organizacyjnej Policji, w której prowadzony jest rejestr.
15. Wydruki, o których mowa w ust. 14, składa się do archiwum zgodnie z przepisami zarządzeń Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji nr 28 z dnia 22 września 2000 r. w sprawie organizacji i zakresu działania archiwów zakładowych i składnic akt oraz zasad postępowania z materiałami archiwalnymi i dokumentacją niearchiwalną w re-sorcie spraw wewnętrznych i administracji (Dz. Urz. Min.Spr.Wew.iAdm. Nr 4, poz. 29) oraz nr 93 z dnia 17 grudnia 2007 r. w sprawie jednolitego rzeczowego wykazu akt Policji (Dz. Urz. Min.Spr.Wew.iAdm. z 2008 r. Nr 1, poz. 1).

#### § 24

Podstawą rejestracji sprawy o wykroczenie jest:

- 1) notatka urzędowa policjanta, który ujawnił wykroczenie albo obraz utrwalony przez urządzenie samoczynnie rejestrujące niektóre wykroczenia drogowe;
- 2) pisemne zawiadomienie pochodzące od instytucji, pokrzywdzonego lub innej osoby, zawierające informację o popełnieniu wykroczenia, protokół ustnego przyjęcia zawiadomienia o popełnieniu wykroczenia albo notatka urzędowa policjanta przyjmującego ustne zawiadomienie o popełnieniu wykroczenia.

#### § 25

1. Kierownik jednostki lub kierownik komórki obowiązany jest spowodować zarejestrowanie sprawy w RSoW lub w RUWD niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 7 dni od dnia otrzymania wiadomości o popełnieniu wykroczenia.
2. W przypadku podjęcia decyzji o odstąpieniu od zastosowania postępowania mandatowego w stosunku do sprawców wykroczeń zarejestrowanych w RUWD, kierownik jednostki lub kierownik komórki obowiązany jest spowodować zarejestrowanie sprawy w RSoW niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 7 dni od daty podjęcia tej decyzji lub od daty otrzymania wiadomości o jej podjęciu.

#### § 26

1. Sprawie o wykroczenie nadaje się jeden numer rejestru wyrażony liczbą porządkową RSoW.
2. Jeżeli w jednej sprawie występuje kilku sprawców, każdego z nich rejestruje się przy tej samej liczbie RSoW pod kolejnymi pozycjami (np.: RSoW 100/1, 100/2, 100/3...).

#### § 27

1. Za dzień otrzymania wiadomości o wykroczeniu uważa się dzień:
  - 1) ujawnienia wykroczenia przez policjanta;
  - 2) otrzymania informacji o popełnieniu wykroczenia z instytucji, od pokrzywdzonego lub innej osoby zawiadamiającej;
  - 3) sporządzenia protokołu ustnego przyjęcia zawiadomienia o popełnieniu wykroczenia albo notatki urzędowej policjanta przyjmującego zawiadomienie o popełnieniu wykroczenia.
2. Przez ujawnienie wykroczenia należy rozumieć:
  - 1) naoczne stwierdzenie faktu popełnienia wykroczenia przez policjanta;
  - 2) otrzymanie informacji o popełnionym wykroczeniu;
  - 3) odczyt obrazu utrwalonego przez urządzenie samoczynnie rejestrujące wykroczenie drogowe.

**§ 28**

1. Przez zakończenie czynności wyjaśniających w sprawie o wykroczenie należy rozumieć:
  - 1) skierowanie wniosku o ukaranie do sądu;
  - 2) odstąpienie od skierowania wniosku o ukaranie do sądu;
  - 3) nałożenie grzywny w drodze mandatu karnego;
  - 4) skierowanie sprawy do sądu rodzinnego;
  - 5) przekwalifikowanie sprawy z wykroczenia na przestępstwo.
2. Przekazanie wniosku o ukaranie do sądu dokumentuje się poprzez uzyskanie pieczęci sądu i podpisu osoby upoważnionej do przyjmowania wniosków w:
  - 1) RSoW, w pozycji „uwagi” – w sytuacji, gdy rejestr spraw o wykroczenia prowadzony jest w formie książkowej;
  - 2) książce doręczeń (podawczej) – w sytuacji, gdy rejestr spraw o wykroczenia prowadzony jest w formie elektronicznej.
3. Kierownik jednostki lub kierownik komórki może wprowadzić inny, niż określony w ust. 2 sposób dokumentowania przekazania wniosków o ukaranie do sądu, jeżeli dostarczenie do sądu książkowych rejestrów lub książek doręczeń powoduje istotne utrudnienia.

**Rozdział 5****Przesłuchanie świadka i pokrzywdzonego.****Szczególne formy przesłuchania****§ 29**

1. Świadka należy przesłuchać zwłaszcza wtedy, gdy:
  - 1) nie będzie możliwe jego przesłuchanie przed sądem (np. z powodu wyjazdu za granicę);
  - 2) istnieje wątpliwość, czy wykroczenie zostało popełnione albo czy osoba podejrzewana dopuściła się zarzuconego jej czynu;
  - 3) sprawca wykroczenia nie jest znany;
  - 4) osoba podejrzana o popełnienie wykroczenia nie przyznaje się do popełnienia wykroczenia;
  - 5) zachodzi potrzeba wyjaśnienia okoliczności istotnych dla danej sprawy.
2. W innych wypadkach przesłuchanie świadków nie jest konieczne, a czynności wyjaśniające można ograniczyć do sporządzenia notatki urzędowej z rozpytania świadków oraz ustalenia ich danych osobowych wraz z adresami, w celu dołączenia ich do wniosku o ukaranie.

**§ 30**

1. Świadka należy przesłuchiwać, w miarę możliwości, niezwłocznie po uzyskaniu wiadomości o popełnieniu wykroczenia lub jego ujawnieniu (np. na miejscu zdarzenia, w mieszkaniu, zakładzie pracy, w którym jest zatrudniony).
2. Jeżeli niezwłoczne przesłuchanie świadka w sposób określony w ust. 1, jest niemożliwe lub niewskazane, należy go w tym celu wezwać do jed-

nostki Policji właściwej z uwagi na miejsce popełnienia wykroczenia.

3. Świadka można przesłuchać w miejscu jego pobytu, jeżeli nie może stawić się na wezwanie z przyczyn wskazanych w art. 177 § 2 k.p.k., mającym zastosowanie w postępowaniu w sprawach o wykroczenia, na podstawie art. 41 § 1 k.p.w.
4. Jeżeli świadek mieszka (przebywa) poza miejscowością, w której znajduje się siedziba jednostki Policji prowadzącej czynności wyjaśniające, należy o jego przesłuchanie zwrócić się do jednostki Policji, na której terenie działania świadek zamieszkuje (przebywa).

**§ 31**

1. Przesłuchanie osoby zobowiązanej do zachowania tajemnicy państwowej odbywa się w trybie określonym w art. 41 § 2 k.p.w. O zwolnienie takiej osoby z obowiązku zachowania tajemnicy państwowej może wystąpić sąd z urzędu lub na wniosek organu Policji.
2. Przesłuchanie osób zobowiązanych do zachowania tajemnicy służbowej lub tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji odbywa się w trybie określonym w art. 41 § 3 k.p.w.
3. Należy wezwać tłumacza, jeżeli zachodzi potrzeba przesłuchania:
  - 1) głuchego lub niemego, a nie wystarcza porozumienie się z nim za pomocą pisma;
  - 2) osoby niewładającej językiem polskim.
4. Należy wezwać tłumacza, jeżeli zachodzi potrzeba przełożenia na język polski pisma sporządzonego w języku obcym lub odwrotnie.
5. Przez osobę niewładającą językiem polskim należy rozumieć nie tylko osobę, która nie zna tego języka, ale też taką, która nie rozumie w dostatecznym stopniu zadawanych jej w języku polskim pytań lub z uwagi na słabą jego znajomość nie może sformułować w tym języku myśli odtwarzających przebieg zdarzeń będących przedmiotem przesłuchania.

**§ 32**

1. Przed przesłuchaniem policjant winien sprawdzić tożsamość osoby przesłuchiwanej na podstawie dowodu osobistego lub innego dokumentu stwierdzającego tożsamość, czyniąc o tym wzmiankę w protokole przesłuchania. Brak dokumentu tożsamości należy odnotować.
2. Policjant odstępuje od przesłuchania świadka lub przerywa czynność, gdy w wyniku obserwacji jego zachowania, a także sposobu wypowiedzi, poweźmie podejrzenie, że jest on w stanie po użyciu alkoholu, pod wpływem środka odurzającego lub substancji psychotropowej albo innego podobnie działającego środka. Przyczynę przerwania czynności dokumentuje się w protokole przesłuchania lub w notatce urzędowej, jeśli do przesłuchania nie doszło.

3. Policjant przystępując do przesłuchania powinien poinformować osobę przesłuchiwaną o celu przesłuchania, a następnie jest obowiązany uprzedzić świadka o odpowiedzialności karnej za zeznanie nieprawdy lub zatajenie prawdy. Do czynności przesłuchania świadka zastosowanie mają przepisy art. 191 § 1 i 2 k.p.k.
4. Osoba przesłuchiwana potwierdza w protokole własnoręcznym podpisem, że została pouczone o przysługujących jej prawach.
5. Jeżeli świadek odmówił składania zeznań, informację o tym należy wpisać na początku protokołu, a jeżeli odmówił udzielenia odpowiedzi na pytanie – stosowną wzmiankę należy zamieścić w odpowiednim miejscu protokołu.

### § 33

1. Świadka można przesłuchiwać zarówno co do faktów znanych mu bezpośrednio, jak również pośrednio.
2. Osobie przesłuchiwanej należy umożliwić swobodne wypowiedzenie się w granicach określonych celem danej czynności, a następnie można zadawać pytania zmierzające do uzupełnienia, wyjaśnienia lub kontroli wypowiedzi.
3. Nie wolno zadawać pytań sugerujących treść odpowiedzi jak również wywierać presji na osobę przesłuchiwaną.
4. Jeżeli osoba przesłuchana wnosi o przyjęcie jej pisemnego oświadczenia, należy takie oświadczenie przyjąć w warunkach i w sposób określony w art. 40 § 2 k.p.w.
5. Przesłuchanie świadka powinno dotyczyć tylko tych faktów lub okoliczności, które mają związek ze sprawą.

### § 34

1. Policjant wykonując zaplanowane przesłuchanie świadka powinien każdorazowo odpowiednio przygotować się, aby czynność ta nie wymagała powtórzenia.
2. Przygotowanie się do przesłuchania w szczególności polega na zapoznaniu się z opisem zaistniałego wykroczenia, dotychczas posiadanym materiałem dowodowym i informacjami, a także sformułowaniu pytań, jakie przesłuchujący zamierza zadać świadkowi.

### § 35

1. Odpowiedzialność poprawczą przed sądem rodzinnym (równoważną odpowiedzialności karnej) ponoszą tylko nieletni w wieku od 13 do 17 lat (art. 1 § 1 ust. 1 pkt 2 u.p.n.), którzy popełnili wykroczenia kwalifikowane z art. 51, 62 (1), 69, 74, 76, 85, 87, 119, 122, 124, 133 lub 143 k.w. (art. 1 § 2 ust. 2 pkt. 2 lit. b) u.p.n.).
2. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, czynności policjanta muszą być ograniczone do zebrania i utrwalenia dowodów oraz w razie potrzeby

ujęcia nieletniego podejrzewanego o sprawstwo, jeżeli zachodzi sytuacja pod tym względem niecierpiąca zwłoki (art. 37 § 1 u.p.n.). Materiały z tych czynności przekazuje się do miejscowo właściwego sądu rodzinnego (sposób ustalenia właściwości miejscowej sądu określa art. 17 u.p.n.), za pośrednictwem komórki do spraw nieletnich i patologii. Ujęty nieletni może być następnie zatrzymany w policyjnej izbie dziecka na czas do 72 godzin, gdy ocenia się taki środek jako konieczny w danych okolicznościach, bo nie można ustalić tożsamości nieletniego albo zachodzi uzasadniona obawa ukrycia się nieletniego lub zatarcia śladów czynu karalnego (art. 40 § 1 u.p.n.). Policja w sprawach o wykroczenia popełnione przez nieletnich wykonuje czynności inne niż niecierpiące zwłoki tylko na polecenie sądu rodzinnego (art. 37 § 2 u.p.n.).

3. Nieletnich sprawców wykroczeń podlegających odpowiedzialności poprawczej należy przesłuchiwać w warunkach określonych w art. 19 oraz art. 39 u.p.n. (w warunkach zbliżonych do naturalnych oraz z zastrzeżeniem obecności rodziców lub opiekuna albo obrońcy, a gdy jest to niemożliwe – nauczyciela lub przedstawiciela powiatowego centrum pomocy rodzinie; zgodnie z art. 30 § 1 pkt 2 u.p.n. rodzice są stronami w postępowaniu w sprawach nieletnich).
4. Małoletni świadkowie, (którzy nie ukończyli 17 roku życia) nie muszą być przesłuchiвани z udziałem ich rodziców (jest to jednak wskazane, jeśli tylko nie ma poważnych przeszkód), bowiem przepisy Kodeksu postępowania karnego stosuje się odpowiednio do zbierania, utrwalania i przeprowadzania dowodów przez Policję w zakresie pominiętym w u.p.n. (art. 20 u.p.n.), a w sprawach dotyczących wykroczeń są to przepisy art. 177, 178, 182, 183, 185-190, 191 § 1 i 2 oraz art. 192 k.p.k. (taki zakres stosowania jest ustalony w art. 41 § 1 k.p.w.). Oznacza to w szczególności, że małoletnich świadków nie uprzedza się o odpowiedzialności karnej z art. 233 i 234 k.k. za fałszywe lub zatajone zeznania (bo takiej odpowiedzialności nie podlegają, a także można stosować art. 185b k.p.k. i przesłuchiwać świadków w wieku do 15 lat w warunkach określonych w art. 185a k.p.k., czyli z udziałem psychologa, gdy są istotnymi źródłami dowodowymi w sprawie o czyn dokonany z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej albo skierowanym przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności (w przypadku wykroczeń za czyny, o których tutaj mowa, należy uznać czyny określone w art. 76, 108 oraz 140-142 k.w.).

### § 36

1. Popętnienie przez nieletniego w wieku do lat 13 wykroczeń określonych w art. 1 § 2 ust. 2 pkt. 2 lit. b) u.p.n. oraz popętnienie przez nieletniego w

wieku do 17 lat (art. 8 k.w.) wykroczeń innych niż określone w art. 1 § 2 ust. 2 pkt. 2 lit. b) u.p.n., traktuje się jako przejaw demoralizacji (art. 4 § 1 u.p.n.), rozpoznawany nie w postępowaniu poprawczym, lecz w postępowaniu opiekuńczo-wychowawczym, zaś odpowiedzialność jest egzekwowana wyłącznie w formie stosowania określonych w art. 6 pkt 1-9 i 11 u.p.n. środków wychowawczych, mających na celu zapobieganie i zwalczanie demoralizacji nieletnich.

2. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, policjant ujawniający wykroczenie:
  - 1) sporządza wniosek o odstąpienie od skierowania wniosku o ukaranie do sądu grodzkiego wskazując przyczynę odstąpienia;
  - 2) przekazuje zebrane materiały do komórki do spraw nieletnich i patologii, w celu ich dostarczenia do właściwego sądu rodzinnego oraz powiadomienia ujawnionych pokrzywdzonych i osoby zawiadamiającej o popełnieniu wykroczenia, a także o odstąpieniu od skierowania wniosku o ukaranie do sądu (w powiadomieniu tym wskazuje się przyczynę odstąpienia i nie zamieszcza się pouczenia o prawie do samodzielnego wniesienia do sądu wniosku o ukaranie oraz o prawie złożenia zażalenia do organu nadrzędnego na niewniesienie wniosku o ukaranie).

### § 37

1. W razie zaistnienia istotnych sprzeczności między zeznaniami świadków, między zeznaniami świadków a wyjaśnieniami osoby, co do której istnieje uzasadniona podstawa do sporządzenia przeciwko niej wniosku o ukaranie oraz wyjaśnieniami osób, co do których istnieje uzasadniona podstawa do sporządzenia przeciwko nim wniosku o ukaranie, można przeprowadzić konfrontację.
2. Konfrontacja polega na bezpośrednim i jednoczesnym przesłuchaniu dwóch osób, których zeznania lub wyjaśnienia złożone wcześniej są ze sobą sprzeczne co do istotnych faktów.
3. Do konfrontacji należy się odpowiednio przygotować, aby jej wynik dał możliwie najbardziej obiektywny materiał dowodowy, a także, aby nie dopuścić do niepożądanych incydentów w toku konfrontacji (np. przekazania między osobami konfrontowanymi informacji niepożądanych z uwagi na dobro sprawy).
4. Protokół konfrontacji powinien wskazywać sprzeczności oraz odzwierciedlać zadawane pytania i uzyskiwane odpowiedzi.

### § 38

1. Do składania zeznań w charakterze świadka nie są zobowiązani szefowie przedstawicielstw dyplomatycznych państw obcych, osoby należące do personelu dyplomatycznego, personelu administracyjnego lub technicznego tych przedstawicielstw,

członkowie rodziny wymienionych osób pozostający z nimi we wspólnocie domowej oraz inne osoby korzystające z immunitetu dyplomatycznego; chyba że wyrażą na to zgodę.

2. Uprawnienia, o których mowa w ust. 1, przysługują także osobom korzystającym z immunitetu konsularnego, jeżeli okoliczności, których zeznania będą dotyczyć są związane z wykonywaniem przez te osoby funkcji urzędowych.
3. Wezwania kierowane do osób wymienionych w ust. 1 lub 2 nie mogą zawierać zagrożenia stosowania środków przymusu, a w razie niezastosowania się tych osób do wezwania lub odmowy złożenia zeznań nie można tych środków stosować.

### § 39

1. Świadcowi wezwanemu na przesłuchanie przysługuje zwrot kosztów stawiennictwa, a w szczególności kosztów dojazdu.
2. Bezpośrednio po przesłuchaniu, świadka należy pouczyć o możliwości żądania zwrotu kosztów stawiennictwa oraz uprzedzić, że w przypadku braku takiego żądania w tym samym dniu, w którym odbyło się przesłuchanie, świadek traci prawo do zwrotu należności, zgodnie z przepisem art. 14 ust. 2 dekretu z dnia 26 października 1950 r. o należnościach świadków, biegłych i stron w postępowaniu sądowym (Dz. U. Nr 49, poz. 445 z późn. zm.<sup>6)</sup>.
3. Należności związane ze stawiennictwem wypłaca się świadkowi niezwłocznie, a gdy jest to niemożliwe – przekazuje się je za pośrednictwem poczty bez obciążania opłatą pocztową lub na rachunek bankowy wskazany przez świadka.
4. Świadek może żądać zwrotu poniesionych kosztów nawet wtedy, gdy pomimo stawienia się, nie został przesłuchany.
5. Jeżeli świadek został wezwany do złożenia zeznań w kilku sprawach w tym samym dniu, należności związane ze stawiennictwem zwraca się jednorazowo.
6. W sytuacji, gdy świadek stawiał się sam, bez wezwania, należności związane z jego stawiennictwem mogą być mu zwrócone tylko wtedy, gdy został przesłuchany.
7. Jeżeli stan zdrowia lub wiek świadka uzasadnia konieczność jego stawiennictwa wraz z osobą towarzyszącą, można przyznać jej należności związane ze stawiennictwem, w trybie i na zasadach określonych dla świadka.
8. Koszty stawiennictwa świadka dokumentuje się w formularzu MS – 15 – „Rachunek kosztów stawiennictwa świadka”, którego kopię dołącza się do materiałów czynności wyjaśniających w sprawie o wykroczenie.

<sup>6)</sup> Zmiany tekstu wymienionego dekretu zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r., Nr 273, poz. 2702, z 2005 r. Nr 167, poz. 1398.

**§ 40**

1. W toku czynności wyjaśniających można dokonać okazania osoby, wizerunku lub rzeczy, na zasadach wskazanych w art. 173 k.p.k., mającym zastosowanie w postępowaniu w sprawach o wykroczenia, na podstawie art. 39 § 2 k.p.w.
2. Do czynności okazania stosuje się przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 czerwca 2003 r. w sprawie warunków technicznych przeprowadzania okazania (Dz. U. Nr 104, poz. 981).

**§ 41**

1. Policjant przeprowadza okazanie w zależności od uzasadnionej potrzeby oraz możliwości i warunków, jakie może zapewnić:
  - 1) bezpośrednio poprzez przedstawienie rozpoznającemu naocznie określonej osoby lub rzeczy;
  - 2) pośrednio poprzez przedstawienie utrwalonego obrazu, fotografii lub głosu, a także rysunku, rekonstrukcji lub modelu.
2. Przeprowadzając okazanie należy przestrzegać następujących zasad:
  - 1) można okazywać tylko osoby lub rzeczy o cechach odpowiadających opisowi uzyskanemu w przesłuchaniu;
  - 2) podlegającą okazaniu osobę lub rzecz okazuje się razem z innymi podobnymi lub zbliżonymi wyglądem osobami lub rzeczami;
  - 3) osobę lub rzecz okazuje się bezpośrednio, jeżeli nie ma istotnych przeszkód, a tylko w wyjątkowych przypadkach stosuje się okazanie pośrednie;
  - 4) okazanie należy przeprowadzić w sposób i w warunkach wyłączających sugestię.

**§ 42**

1. Osoby przybrane do okazania (co najmniej trzy) powinny w przybliżeniu odpowiadać wyglądowni osoby okazywanej, w szczególności być w zbliżonym wieku, mieć podobny wzrost i budowę ciała, kolor i długość włosów i inne cechy charakterystyczne oraz występować w podobnej odzieży.
2. Osoby przybrane do okazania muszą wyrazić zgodę na udział w tej czynności.
3. Nie wolno przybierać do okazania osób, które mogą być znane rozpoznającemu, a także policjantów jednostki Policji, w której przeprowadzane jest okazanie.
4. Osobę można okazać jawnie przez stawienie przed oczy lub dyskretnie – z ukrycia przez lustro obserwacyjne zawsze z udziałem osób przybranych.
5. W celu rozpoznania osoby policjant może udać się ze świadkiem lub osobą podejrzaną o popełnienie wykroczenia na miejsce, w którym istnieje możliwość jej spotkania. Osobę rozpoznaną w taki sposób należy wylegitymować oraz ustalić personalia osób, które znajdowały się w jej towarzystwie,

a także osób postronnych będących świadkami rozpoznania.

6. W przypadku dokonania rozpoznania należy przysłuchać na tę okoliczność rozpoznającego świadka lub osobę podejrzaną o popełnienie wykroczenia.

**§ 43**

1. Okazania wizerunku osoby dokonuje się w szczególności, jeżeli:
  - 1) osoba podejrzana o popełnienie wykroczenia ukrywa się, przebywa za granicą, w odległym miejscu lub jest obłożnie chora;
  - 2) osoba podejrzana o popełnienie wykroczenia nie jest znana, ale można przypuszczać, że jej zdjęcie umieszczone jest w albumie zawierającym fotografie uzyskane od osób na podstawie art. 20 ust. 2a i 2b pkt 3 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji lub w innym zbiorze fotograficznym;
  - 3) okazanie jawne byłoby przedwczesne lub niepożądane, zaś okazanie dyskretnie łączyłoby się z nadmiernymi trudnościami lub byłoby niemożliwe;
  - 4) osoba podlegająca rozpoznaniu zaginęła lub nie żyje.
2. Z czynności okazania sporządza się protokół. Przebieg czynności można również utrwalić za pomocą urządzenia rejestrującego obraz lub dźwięk.
3. Fotografie osoby okazuje się w zestawie zdjęć innych osób podobnych, przy czym – w miarę możliwości – powinna ona pochodzić z najbliższego okresu, w którym rozpoznający widział osobę okazywaną mu z fotografii. Przy doborze fotografii należy także kierować się zasadą, że fotografie barwne okazuje się z barwnymi, a czarno-białe z czarno-białymi.
4. Okazanie fotografii osób przybranych innych niż umieszczonych w albumie, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, wymaga uzyskania ich zgody.
5. Wszystkie okazywane fotografie policjant powinien nakleić na tablice poglądowe, ponumerować i przesyć, a końce nici przymocować do tablicy z naklejką, z odciskiem stempla jednostki organizacyjnej Policji. Nie dotyczy to sytuacji, gdy tablicę sporządzono jako wydruk komputerowy. Tablica powinna być oznaczona danymi identyfikującymi czynności, w związku z którymi została sporządzona oraz dane osoby, która ją sporządziła. Wykaz osób, których zdjęcia okazano, powinien być niewidoczny dla rozpoznającego.
6. W przypadku, gdy policjant okazuje tablice z fotografiami, powinien uczynić o tym wzmiankę w protokole okazania, z podaniem numerów odpowiadającym zdjęciom i nazwiskom osób rozpoznanych, z podaniem nazwiska osoby rozpoznanej i numeru odpowiadającego fotografii tej osoby. Tablica jest załącznikiem do protokołu.
7. W przypadku okazania albumu fotograficznego, po rozpoznaniu policjant powinien wpisać do protoko-

łu z karty albumowej dane personalne osoby rozpoznanej oraz w razie potrzeby wykonać kopię zdjęcia, którą załącza do protokołu.

## Rozdział 6

### Przesłuchanie osoby, co do której istnieje uzasadniona podstawa do sporządzenia przeciwko niej wniosku o ukaranie

#### § 44

1. Do czynności przesłuchania osoby, co do której istnieje uzasadniona podstawa do sporządzenia przeciwko niej wniosku o ukaranie, mają zastosowanie przepisy art. 38 § 2 i 54 § 6 k.p.w.
2. Przed przesłuchaniem osoby, co do której istnieje uzasadniona podstawa do sporządzenia przeciwko niej wniosku o ukaranie, należy w miarę potrzeby i możliwości zebrać o niej informacje dotyczące w szczególności: stosunków rodzinnych i majątkowych, dotychczasowego trybu życia, a także informacje co do pobytu w miejscu, w którym popełniono wykroczenie.
3. Od przesłuchania osoby, o której mowa w ust. 1, można odstąpić jedynie wtedy, jeżeli byłoby ono połączone ze znacznymi trudnościami (występującymi zarówno po stronie organów ścigania, jak i po stronie przesłuchiwanego, np.: pobyt za granicą, długotrwała choroba, a w przypadku ujęcia na gorącym uczynku konieczność wykonania innych niecierpiących zwłoki czynności itp.).
4. W przypadku odstąpienia od przesłuchania, z przyczyn wskazanych w ust. 3, osobę, co do której istnieje uzasadniona podstawa do sporządzenia przeciwko niej wniosku o ukaranie, należy pouczyć o obowiązku wynikającym z treści art. 38 § 2 k.p.w. oraz o skutkach prawnych niewykonania tego obowiązku, a także o przysługującym jej prawie do nadesłania wyjaśnienia dotyczącego zdarzenia, zgodnie z treścią art. 54 § 7 k.p.w. W notatce urzędowej zamieszcza się wzmiankę o pouczeniu oraz o treści ewentualnego oświadczenia tej osoby.
5. Przepisu ust. 4 nie stosuje się w przypadku popełnienia wykroczenia przez osoby wskazane w art. 90 k.p.w.
6. Osoba, co do której istnieje uzasadniona podstawa do sporządzenia przeciwko niej wniosku o ukaranie, nie może być doprowadzona do jednostki Policji celem przesłuchania w przypadku braku przesłanek do jej zatrzymania.
7. W przypadku, gdy miejsce pobytu osoby podejrzanej o popełnienie wykroczenia nie jest znane, organ Policji prowadzący czynności wyjaśniające zarządza ustalenie tego miejsca.
8. Zarządzenie o ustalenie miejsca pobytu przesyła się do wykonania jednostce Policji, na terenie której osoba podejrzana była ostatnio zameldowana.
9. Jednostka Policji, która otrzymała do wykonania zarządzenie, o którym mowa w ust. 8, prowadzi czynności zmierzające do ustalenia miejsca pobytu

do czasu ustalenia miejsca pobytu wskazanej osoby i pouczenia jej o obowiązkach i uprawnieniach wynikających z art. 38 § 2 k.p.w. i art. 54 § 7 k.p.w.

10. W przypadku, gdy miejsce pobytu osoby podejrzanej o popełnienie wykroczenia nie zostanie ustalone i osoba ta nie zostanie pouczone o obowiązkach i uprawnieniach wynikających z art. 38 § 2 k.p.w. i art. 54 § 7 k.p.w., czynności wyjaśniające należy prowadzić do czasu, w którym upływa termin karalności wykroczenia.
11. Policja ustala miejsce pobytu osoby podejrzanej o popełnienie wykroczenia także na zarządzenie sądu albo na wniosek innego, niż organ Policji, organu prowadzącego czynności wyjaśniające, w którym organ ten wykazał, że pomimo podjętych działań nie jest w stanie ustalić miejsca pobytu osoby podejrzanej o popełnienie wykroczenia.

#### § 45

1. W stosunku do osoby, co do której istnieje uzasadniona podstawa do sporządzenia przeciwko niej wniosku o ukaranie, można dokonać badania lub czynności określonych w przepisach art. 74 § 3 k.p.k i 308 § 1 k.p.k.
2. W przypadku, gdy w świetle zebranych w trakcie czynności wyjaśniających dowodów, wyjaśnienia złożone podczas przesłuchania osoby, co do której istnieje uzasadniona podstawa do sporządzenia przeciwko niej wniosku o ukaranie oraz okoliczności popełnienia wykroczenia nie budzą wątpliwości, można poinformować tę osobę o możliwości skazania jej bez przeprowadzania rozprawy.
3. Warunkiem skierowania wniosku o skazanie bez przeprowadzenia rozprawy jest zgoda osoby, co do której istnieje uzasadniona podstawa do sporządzenia przeciwko niej wniosku o ukaranie złożona do protokołu przesłuchania lub odrębnie na piśmie oraz powzięcie przez organ Policji przekonania, że cele postępowania zostaną osiągnięte mimo nieprzeprowadzenia rozprawy.
4. Zgoda osoby, o której mowa w ust. 3, powinna obejmować zgodę na wymierzenie określonej kary, jej wysokości lub środka karnego albo odstąpienie od wymierzenia kary lub środka karnego.

#### § 46

1. obrońca (adwokat, radca prawny) nie może uczestniczyć w czynnościach wyjaśniających oraz dokonywać odpisów i zaznajamiać się ze zgromadzonym materiałem dowodowym na etapie czynności wyjaśniających, chyba że zostały one zlecone przez sąd w trybie art. 55 k.p.w.
2. Osoba, co do której istnieje uzasadniona podstawa do sporządzenia przeciwko niej wniosku o ukaranie oraz pokrzywdzony, nie mogą dokonywać odpisów i zaznajamiać się ze zgromadzonym materiałem dowodowym na etapie czynności wyja-

śniających, chyba że zostały one zlecone przez sąd w trybie art. 55 k.p.w.

3. Do przesłuchania osoby, co do której istnieje uzasadniona podstawa do sporządzenia przeciwko niej wniosku o ukaranie, stosuje się odpowiednio postanowienia § 34 i 37.

## **Rozdział 7**

### **Przeszukanie i zatrzymanie rzeczy**

#### **§ 47**

1. W toku czynności wyjaśniających w sprawach o wykroczenia można dokonać przeszukania pomieszczeń lub innych miejsc w celu, trybie i na zasadach określonych w art. 44 k.p.w.
2. Przeszukaniu mogą być poddane:
  - 1) pomieszczenia użytkowane stale lub czasowo przez osobę podejrzaną o popełnienie wykroczenia lub inne osoby (mieszkania, pokoje w hotelach, w miejscu pracy, budynki gospodarcze, piwnice, komórki, garaże, itp.);
  - 2) inne miejsca (podwórza, ogrody, środki transportu, itp.);
  - 3) osoby;
  - 4) podręczne przedmioty (torby, walizki, teczki, pakunki itp.).

#### **§ 48**

Przeszukanie pomieszczeń i innych miejsc, o ile nie musi być dokonane niezwłocznie, powinno być uprzednio przygotowane. W tym celu należy w szczególności:

- 1) dokonać rozpoznania, jakiego rodzaju pomieszczenia lub miejsca trzeba będzie poddać przeszukaniu, ich rozkład, usytuowanie, ilość, itp.;
- 2) ustalić, w jakiej porze dnia przebywa w pomieszczeniu lub miejscu jego właściciel, posiadacz, dysponent;
- 3) zapoznać wyznaczonych policjantów z celem przeszukania, rodzajem pomieszczeń, wyznaczyć dla każdego zadania oraz wyznaczyć kierownika grupy;
- 4) zabezpieczyć odpowiednie siły i środki do dokonania przeszukania.

#### **§ 49**

1. Do przedmiotów wydanych lub znalezionych w czasie przeszukania stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału 3.
2. Przedmioty ujawnione w trakcie przeszukania należy poddać oględzinom.

#### **§ 50**

1. W razie dokonania na podstawie art. 15 ust. 1 pkt 5 ustawy o Policji kontroli osobistej, przeglądu zawartości bagaży albo sprawdzenia ładunku w porcie, na dworcu, w środku transportu lądowego, powietrznego lub wodnego, policjant sporządza notatkę urzędową lub dokumentuje te czynności w notatniku służbowym.

2. Z czynności kontroli osobistej, przeglądania zawartości bagaży lub sprawdzania ładunku sporządza się protokół w przypadkach:

- 1) zgłoszenia takiego żądania przez osobę poddaną kontroli albo przedstawiciela właściciela, przewoźnika, spedytora lub agenta morskiego<sup>7)</sup>;
- 2) ujawnienia przedmiotów mogących mieć znaczenie dowodowe w sprawie o wykroczenie, które powinny być ponadto poddane oględzinom, a policjanta ujawniającego w razie potrzeby można przesłuchać w charakterze świadka.

#### **§ 51**

1. W toku czynności wyjaśniających w sprawach o wykroczenia można dokonać zatrzymania rzeczy, w trybie i na zasadach określonych w art. 217, 225-226, 228-229 i 236 k.p.k., mających zastosowanie w sprawach o wykroczenia na podstawie art. 44 § 7 k.p.w.
2. Zatrzymanie rzeczy polega na zatrzymaniu przedmiotów podlegających oględzinom lub mogących stanowić dowód rzeczowy.
3. Z zatrzymania rzeczy sporządza się protokół zawierający spis i opis rzeczy. Kopię protokołu, stanowiącą jednocześnie pokwitowanie, wręcza się osobie, u której dokonano zatrzymania.
4. W przypadku przymusowego odebrania rzeczy, należy każdorazowo wystąpić do prokuratora o zatwierdzenie czynności zatrzymania, a osoba, której rzecz odebrano, ma prawo żądać doręczenia jej postanowienia o zatrzymaniu rzeczy.
5. Policja jest obowiązana wystąpić do prokuratora o zatwierdzenie zatrzymania rzeczy także wtedy, gdy rzecz została wydana dobrowolnie, jeżeli policjant w chwili zatrzymania rzeczy nie dysponował postanowieniem sądu lub prokuratora zarządzającym zatrzymanie rzeczy, a osoba, która rzecz wydała, złożyła wniosek o sporządzenie i doręczenie jej postanowienia o zatrzymaniu rzeczy. O prawie do złożenia takiego wniosku należy osobę pouczyć.
6. Rzeczy, których posiadanie jest zabronione, przekazuje się urzędom lub instytucjom uprawnionym do ich przejęcia i przechowywania.
7. Zatrzymane rzeczy, z wyjątkiem rzeczy wyszczególnionych w ust. 6, przechowuje się w magazynie dowodów rzeczowych jednostki Policji do czasu wskazania przez sąd (prokuratora) właściwego miejsca ich przechowywania.

<sup>7)</sup> Zgodnie z § 18 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 26 lipca 2005 r. w sprawie sposobu postępowania przy wykonywaniu niektórych uprawnień policjantów (Dz. U. Nr 141, poz. 1186).



## Rozdział 8

### Zasięgnięcie opinii

#### § 52

1. Jeżeli wymagane są wiadomości specjalne dla wyjaśnienia okoliczności istotnych dla danej sprawy, postępuje się według przepisów art. 193 – 201 k.p.k., mających zastosowanie w sprawach o wykroczenia na podstawie art. 42 § 1 k.p.w.
2. W sytuacji, gdy Policja wykonuje czynności zleczone przez prokuratora i zostaną powzięte uzasadnione wątpliwości co do stanu zdrowia psychicznego osoby podejrzanej o popełnienie wykroczenia, uzyskane informacje przekazuje się prokuratorowi zlecającemu czynności, celem podjęcia decyzji co do powołania biegłego psychiatry.

#### § 53

1. Postanowienie o zasięgnięciu opinii sporządzone przez policjanta prowadzącego czynności wyjaśniające i zatwierdzone przez kierownika jednostki, powinno zawierać:
  - 1) imię, nazwisko i specjalność biegłego lub biegłych, a w wypadku opinii instytucji, w razie potrzeby specjalność i kwalifikacje osób, które powinny wziąć udział w przeprowadzeniu ekspertyzy;
  - 2) przedmiot i zakres badań ze sformułowaniem w miarę potrzeby pytań szczegółowych, dokładny opis materiału kierowanego do badań;
  - 3) termin dostarczenia opinii.
2. Jeżeli opinia jest niepełna lub niejasno sformułowana należy wystąpić o jej uzupełnienie we wskazanym zakresie.
3. Jeżeli uzupełnienie opinii nie wyjaśnia wątpliwości i budzi ona nadal zastrzeżenia, należy zwrócić się o wydanie następnej opinii do innego urzędu, instytutu, zakładu specjalistycznego lub biegłego.

## Rozdział 9

### Środki przymusu

#### § 54

Tryb stosowania środków przymusu w sprawach o wykroczenie, a także uprawnienia Policji w tym zakresie, określają przepisy art. 51 § 1 i art. 52 k.p.w.

#### § 55

1. Na podstawie przepisów art. 49 § 1 - 3 oraz art. 51 § 1 k.p.w., policjant może wystąpić do organu Policji z wnioskiem o nałożenie kary porządkowej.
2. Przez ponowne niezastosowanie się do wezwania, o którym mowa w art. 49 § 1 k.p.w., należy rozumieć niestawiennictwo, odmowę złożenia zeznań lub wykonania czynności biegłego, tłumacza lub specjalisty albo wydania rzeczy, następujące po uprzednim ukaraniu osoby karą porządkową za takie naruszenie obowiązków procesowych.
3. Karę porządkową na osobę, która nie wykonała ciążącego na niej obowiązku procesowego, nakła-

da w formie postanowienia, organ Policji prowadzący czynności wyjaśniające w sprawie o wykroczenie.

4. Decyzja o nałożeniu kary porządkowej powinna być poprzedzona ustaleniem:
  - 1) prawidłowości wezwania osoby do wykonania obowiązku procesowego;
  - 2) czy osoba, która nie wykonała obowiązku procesowego usprawiedliwiła jego niewykonanie.

#### § 56

1. Postanowienie o nałożeniu kary porządkowej powinno zawierać:
  - 1) oznaczenie organu wydającego postanowienie i datę wydania postanowienia;
  - 2) wskazanie sprawy oraz kwestii, której postanowienie dotyczy;
  - 3) rozstrzygnięcie z podaniem podstawy prawnej i uzasadnieniem;
  - 4) pouczenie o prawie do usprawiedliwienia niewykonania obowiązku procesowego, o którym mowa w art. 49 § 1 i 2 k.p.w., w terminie wskazanym w art. 49 § 3 k.p.w., ze wskazaniem organu nadrzędnego nad organem, który karę nałożył.
2. Postanowienie sporządza się w pojedynczym egzemplarzu, który dołącza się do materiałów czynności wyjaśniających. Uwierzytelniony odpis postanowienia doręcza się osobie ukaranej za pokwitowaniem odbioru.

#### § 57

1. Warunki i tryb usprawiedliwiania niestawiennictwa uczestników postępowania karnego z powodu choroby określa ustawa z dnia 15 czerwca 2007 r. o lekarzu sądowym (Dz. U. Nr 123, poz. 849).
2. W przypadku, gdy osoba ukarana złoży usprawiedliwienie niestawiennictwa na wezwanie albo odmowy okazania lub wydania przedmiotu oględzin bądź dowodu rzeczowego organ, który karę nałożył, niezwłocznie przekazuje usprawiedliwienie organowi nadrzêdnemu wraz z niezbędnymi dokumentami z czynności wyjaśniających, a w szczególności zwrotnym poświadczeniem odbioru wezwania do stawiennictwa ukaranego lub dokumentem potwierdzającym wydanie polecenia wykonania innego obowiązku procesowego i postanowieniem o nałożeniu kary porządkowej.

#### § 58

1. Decyzję o uchyleniu lub odmowie uchylenia kary porządkowej podejmuje w formie postanowienia organ nadrzędný nad organem, który karę nałożył. Postanowienie o odmowie uchylenia kary porządkowej powinno być uzasadnione z urzędu.
2. Postanowienie o odmowie uchylenia kary porządkowej z uzasadnieniem przesyła się osobie ukaranej wraz z pouczeniem o prawie złożenia zażalenia

na rozstrzygnięcie do sądu właściwego do rozpoznania sprawy.

3. W przypadku nieusprawiedliwionego niestawienia lub nieuzasadnionej odmowy złożenia zeznań przez żołnierza w czynnej służbie wojskowej, przepisy § 55 i 56 nie mają zastosowania. O nieusprawiedliwionym niestawieniu kierownik jednostki informuje dowódcę jednostki wojskowej, w której żołnierz pełni służbę.

#### § 59

1. Zażalenie na postanowienie o odmowie uchylenia kary porządkowej osoba ukarana powinna wnieść do sądu właściwego do rozpoznania sprawy, za pośrednictwem organu, który wydał zaskarżone postanowienie, w terminie 7 dni od daty doręczenia tego postanowienia.
2. W przypadku otrzymania zażalenia, o którym mowa w ust. 1, organ wydający zaskarżone postanowienie:
  - 1) uwzględni zażalenie, z zastrzeżeniem ust. 3;
  - 2) przekazuje zażalenie niezwłocznie do sądu właściwego do rozpoznania sprawy, wraz z niezbędnymi dokumentami, a w szczególności: zwrotnym poświadczeniem odbioru wezwania do stawienia lub dokumentami potwierdzającymi nałożenie innego obowiązku procesowego, postanowieniem o nałożeniu kary porządkowej, usprawiedliwieniem niewykonania obowiązku procesowego i postanowieniem o odmowie uchylenia kary porządkowej.
3. Organ, który wydał zaskarżone postanowienie, może uwzględnić zażalenie na postanowienie o odmowie uchylenia kary porządkowej, jeżeli nie zmieniła się personalna tożsamość policjanta pełniącego funkcję tego organu.
4. Po uprawomocnieniu się postanowienia o nałożeniu kary porządkowej, kierownik jednostki Policji niezwłocznie przesyła ukaranemu wezwanie do wpłacenia kary porządkowej.
5. Wezwanie do zapłaty powinno zawierać:
  - 1) numer rachunku bankowego komendy wojewódzkiej/Stołecznej Policji, na którym gromadzone są dochody budżetu państwa;
  - 2) wskazanie 30-dniowego terminu do wpłacenia należności, liczonego od dnia doręczenia wezwania;
  - 3) pouczenie o ściągnięciu należności na podstawie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, w przypadku nieopłacenia kary w terminie.
6. Wezwanie do zapłaty sporządza się w 3 egzemplarzach, z których:
  - 1) pierwszy dołącza się do materiałów czynności wyjaśniających;
  - 2) drugi doręcza się osobie ukaranej za pokwitowaniem odbioru;
  - 3) trzeci niezwłocznie przekazuje się naczelnikowi Wydziału Finansów komendy wojewódz-

kiej/Stołecznej Policji wraz z potwierdzeniem doręczenia osobie ukaranej wezwania do zapłaty.

7. Wraz z wezwaniem do zapłaty, naczelnikowi, wskazanemu w ust. 6 pkt 3, w miarę posiadanych informacji, przekazuje się dane o miejscu pracy ukaranego lub jego świadczeniach pieniężnych mogących być przedmiotem zajęcia komorniczego, np. emeryturze, rencie.
8. Jeżeli osoba ukarana nie wpłaci w terminie kary porządkowej, komendant wojewódzki/Stołeczny Policji występuje z wnioskiem do właściwego dla miejsca zamieszkania ukaranego organu egzekucyjnego o ściągnięcie należności w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.
9. Organem egzekucyjnym jest naczelnik właściwego dla miejsca zamieszkania zobowiązanego urzędu skarbowego. Organ egzekucyjny wszczyna egzekucję na wniosek wierzyciela (komendant wojewódzki/Stołeczny Policji) i na podstawie wystawionego przez niego tytułu wykonawczego.
10. W sytuacji, gdy znany przed wszczęciem egzekucji majątek zobowiązanego lub większa część tego majątku nie znajduje się na terenie działania organu egzekucyjnego, właściwego dla miejsca zamieszkania ukaranego, wniosek o ściągnięcie należności kieruje się do naczelnika urzędu skarbowego właściwego dla miejsca położenia składników majątku zobowiązanego.

### Rozdział 10

#### Postępowanie związane ze sporządzaniem i wnoszeniem wniosków o ukaranie

#### § 60

1. W przypadku spraw o wykroczenie popełnione przez współsprawców sporządza się jeden łączny wniosek o ukaranie wszystkich tych osób, chyba że sąd właściwy do rozpoznania danej sprawy wymaga dla takich przypadków sporządzania wobec każdego obwinionego odrębnego wniosku o ukaranie.
2. Odrębne wnioski o ukaranie sporządzone wobec podlegaczy i pomocników danego czynu, podlegające rozpoznaniu przez ten sam sąd, w miarę możliwości przesyła się do sądu jednocześnie z wnioskiem o ukaranie sprawcy (sprawców) wykroczenia.
3. Kierownicy jednostek Policji są obowiązani uzgodnić z prezesami właściwych miejscowo sądów rejonowych wymagany zakres podmiotowy wniosków o ukaranie sporządzanych w przypadkach, o których mowa w ust. 1.

#### § 61

Wniosek o ukaranie powinien zawierać:

- 1) dane i informacje określone w art. 57 § 2 i 3 k.p.w.;
- 2) nazwę organu Policji kierującego wniosek o ukaranie, datę sporządzenia oraz numer, pod który został wpisany do RSoW;

- 3) w miarę możliwości dane o warunkach materialnych, rodzinnych i osobistych obwinionego, ze wskazaniem źródła dochodów (np. zasiłek dla bezrobotnych, zasiłek z ośrodka pomocy społecznej, na utrzymaniu rodziców itp.);
- 4) kwalifikację prawną wykroczenia (wskazanie przepisu określającego dany czyn jako wykroczenie);
- 5) wyszczególnienie przedmiotów tymczasowo zajętych w celu zabezpieczenia przypadku, o ile przedmioty takie zostały zajęte;
- 6) inne dane, a zwłaszcza informacje o uprzednim skazaniu za podobne przestępstwo lub wykroczenie (jeżeli oskarżyciel publiczny zamierza powołać się na tę okoliczność), zachowaniu się po popełnieniu wykroczenia, stosowaniu środków przewidzianych w postępowaniu egzekucyjnym w administracji, jeżeli dane te są znane jednostce Policji lub ustalenie ich i podanie we wniosku o ukaranie jest obowiązkiem wynikającym z innych przepisów;
- 7) informację o odmowie przyjęcia przez sprawcę wykroczenia grzywny w drodze mandatu karnego lub nieuiszczeniu grzywny nałożonej mandatem karnym zaocznym;
- 8) podpis i wskazanie stanowiska sporządzającego wniosek o ukaranie oraz podpis organu Policji kierującego wnioskiem, z uwzględnieniem treści § 65 ust. 2.

#### **§ 62**

1. Do wniosku o ukaranie organ Policji dołącza dokumenty wskazane w art. 57 § 4 k.p.w., a w szczególności:
  - 1) protokoły (przesłuchania, oględzin miejsca zdarzenia, przeszukania, tymczasowego zajęcia przedmiotów, użycia urządzeń kontrolno-pomiarowych do ilościowego oznaczania alkoholu w wydychanym powietrzu);
  - 2) w przypadku wykroczenia, w sprawie którego początkowo prowadzono postępowanie przygotowawcze umorzone na podstawie art. 18 k.p.k. – materiały tego postępowania;
  - 3) dowody rzeczowe, opinie biegłych, notatki oraz inne materiały dotyczące danej sprawy uzyskane w toku czynności wyjaśniających;
  - 4) w przypadku wykroczeń drogowych dane z ewidencji kierowców naruszających przepisy ruchu drogowego;
  - 5) kopie pism informujących pokrzywdzonych o skierowaniu wniosku o ukaranie.
2. Warunki i tryb skierowania wniosku o ukaranie z wnioskiem o skazanie obwinionego za zarzucany mu czyn bez przeprowadzania rozprawy określa art. 58 k.p.w.

#### **§ 63**

1. W przypadku ujawnienia wykroczenia, za które sąd orzeka lub może orzec środek karny w postaci zakazu prowadzenia pojazdów, policjant prowadzący czynności wyjaśniające w sprawach o wy-

kroczenie przesyła do sądu niezwłocznie, jednak nie później niż w ciągu 7 dni od dnia zatrzymania dokumentu stwierdzającego uprawnienia do prowadzenia pojazdów, wniosek o zatwierdzenie zatrzymania tego dokumentu – załączając zatrzymane dokumenty wraz z potwierdzoną za zgodność z oryginałem kopią notatki urzędowej, oryginałem protokołu badania na zawartość alkoholu w wydychanym powietrzu lub innym dokumentem stanowiącym podstawę do zatrzymania dokumentu stwierdzającego uprawnienia do prowadzenia pojazdów.

2. Oryginał notatki urzędowej oraz kopie dokumentów, o których mowa w ust. 1, stanowią materiały czynności wyjaśniających, podlegające rejestracji w RSoW.
3. Postanowienie sądu w sprawie zatwierdzenia zatrzymania dokumentu, o którym mowa w ust. 1, dołącza się do materiałów czynności wyjaśniających.
4. W razie przeprowadzenia badania krwi lub moczu w celu ustalenia zawartości alkoholu lub podobnie działającego środka, materiały, o których mowa w ust. 1, przekazuje się wraz z wynikiem badania. Jeżeli jednak wynik badania nie został uzyskany w ciągu 30 dni od dnia zatrzymania dokumentu stwierdzającego uprawnienia do prowadzenia pojazdów, dokument ten zwraca się właścicielowi. Wniosek o ukaranie kieruje się w terminie późniejszym, po uzyskaniu wyniku badania.

#### **§ 64**

1. Wniosek o ukaranie oraz po jednym odpisie tego wniosku dla każdego obwinionego, wraz z dołączonymi materiałami z czynności wyjaśniających, przesyła się do właściwego miejscowo sądu. W załączniku do wniosku podaje się do wiadomości sądu adresy zamieszkania świadków i pokrzywdzonych.
2. Właściwym miejscowo jest sąd, na którego terenie działania popełniono wykroczenie. W razie niemożności ustalenia miejsca popełnienia wykroczenia, właściwym miejscowo jest sąd, na którego terenie działania wykroczenie zostało ujawnione.
3. O skierowaniu wniosku do sądu organ Policji informuje pisemnie ujawnionych w sprawie pokrzywdzonych, pouczając ich jednocześnie o przysługującym im prawie wstąpienia w prawa oskarżyciela posiłkowego. Pismo kierowane jest za zwrotnym poświadczeniem odbioru. Brak zwrotnego poświadczenia odbioru nie wstrzymuje przekazania wniosku o ukaranie do sądu. Dokument w postaci zwrotnego poświadczenia odbioru niezwłocznie po otrzymaniu organ Policji przesyła za pokwitowaniem do sądu, do którego skierowano wniosek o ukaranie w danej sprawie.

**§ 65**

1. Wniosek o ukaranie przed przekazaniem do sądu powinien być sprawdzony i podpisany przez organ Policji, jeżeli go osobiście sporządza lub osobą upoważnioną przez ten organ.
2. Organ Policji wydaje decyzję, którą upoważnia policjantów do podpisywania w jego imieniu wniosków o ukaranie i występowania w charakterze oskarżyciela publicznego, o czym informuje sąd. O każdej zmianie w upoważnieniu należy niezwłocznie sąd poinformować.
3. Sprawdzając wniosek o ukaranie należy ustalić, czy:
  - 1) jest poprawnie sformułowany;
  - 2) spełnia wymogi określone w art. 57 § 2 i 3 k.p.w.;
  - 3) materiał dowodowy jest wystarczający i należyście udokumentowany;
  - 4) w świetle przedstawionych okoliczności i dowodów nie zachodzi wątpliwość co do samego faktu popełnienia wykroczenia i osoby sprawcy;
  - 5) wystąpienie z wnioskiem o ukaranie jest uzasadnione względami faktycznymi i prawnymi.

**Rozdział 11**

**Odstąpienie od wniesienia wniosku o ukaranie  
do sądu  
§ 66**

1. Jeżeli czynności dowodowe nie dają podstaw do wniesienia wniosku o ukaranie do sądu, należy je zakończyć. Na wniosek policjanta prowadzącego czynności wyjaśniające organ Policji zatwierdza wniosek o odstąpieniu od skierowania wniosku o ukaranie do sądu w tej sprawie. Czynności wykrywcze prowadzi się do czasu przedawnienia karalności czynu.
2. Policjant prowadzący czynności wyjaśniające, wnioskując o zatwierdzenie wniosku o odstąpienie od skierowania wniosku o ukaranie do sądu, przedstawia krótkie uzasadnienie oraz opis wykonanych czynności wyjaśniających.
3. Organ Policji zawiadamia pisemnie o odstąpieniu od kierowania wniosku o ukaranie do sądu:
  - 1) ujawnionych pokrzywdzonych, wskazując przyczynę niewniesienia wniosku o ukaranie oraz pouczając o uprawnieniu do samodzielnego wniesienia wniosku o ukaranie w charakterze oskarżyciela posiłkowego, na zasadzie art. 27 § 1 i 2 k.p.w.;
  - 2) osobę, która złożyła zawiadomienie o popełnieniu wykroczenia, a nie jest pokrzywdzonym, pouczając o prawie do złożenia w terminie 7 dni zażalenia na niewniesienie wniosku do organu nadrzędnego nad organem, który podjął decyzję o odstąpieniu od skierowania wniosku o ukaranie, za pośrednictwem tego organu.
4. Jeżeli podstawą odstąpienia od wniesienia wniosku o ukaranie jest brak żądania ścigania, osobę wymienioną w ust. 3 pkt 2 informuje się o przy-

czynie odstąpienia bez pouczenia o prawie złożenia zażalenia.

**§ 67**

1. Jeżeli po odstąpieniu od skierowania wniosku o ukaranie do sądu z powodu niewykrycia sprawcy lub niezebrania danych niezbędnych do sporządzenia wniosku o ukaranie, sprawca zostanie ustalony lub dane zostaną zebrane, a nie nastąpiło jeszcze przedawnienie karalności czynu, policjant, który powziął wiadomość o powyższym, sporządza notatkę urzędową, w której wskazuje okoliczności uzasadniające dalsze prowadzenie czynności wyjaśniających.
2. Po zakończeniu czynności, o których mowa w ust. 1, sprawę należy skierować do właściwego rzeczowo organu orzekającego (sąd właściwy do spraw nieletnich, sąd grodzki), powiadamiając o tym ujawnionych pokrzywdzonych.

**§ 68**

1. W przypadku otrzymania zażalenia, o którym mowa w § 66 ust. 3 pkt 2, organ I instancji:
  - 1) uwzględni zażalenie, z zastrzeżeniem ust. 2, kierując do sądu wniosek o ukaranie;
  - 2) przekazuje niezwłocznie zażalenie organowi II instancji, wraz z aktami czynności wyjaśniających;
  - 3) odmawia przyjęcia zażalenia.
2. Organ Policji, który odstąpił od skierowania wniosku o ukaranie do sądu, może uwzględnić zażalenie, jeżeli nie zmieniła się personalna tożsamość policjanta pełniącego funkcję tego organu.
3. W przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, organ Policji powiadamia pisemnie osobę, która wniosła zażalenie, o skierowaniu do sądu wniosku o ukaranie.

**§ 69**

1. W przypadku stwierdzenia, że zażalenie jest niedopuszczalne lub zostało wniesione przez osobę nieuprawnioną lub nie zachowano ustawowego terminu wniesienia zażalenia, organ Policji, o którym mowa w § 68 ust. 2, wydaje zarządzenie o odmowie przyjęcia zażalenia.
2. Zarządzenie, o którym mowa w ust. 1 powinno zawierać:
  - 1) oznaczenie organu oraz osoby wydającej zarządzenie i datę wydania;
  - 2) wskazanie sprawy oraz kwestii, której postanowienie dotyczy;
  - 3) rozstrzygnięcie z podaniem podstawy prawnej i uzasadnieniem;
  - 4) pouczenie, że na zarządzenie przysługuje zażalenie do organu nadrzędnego.
3. Zarządzenie sporządza się w pojedynczym egzemplarzu, który dołącza się do materiałów czynności wyjaśniających. Osobom, które wniosły zażalenie

dorecza się po jednym odpisie zarządzenia, za pokwitowaniem odbioru.

### § 70

1. Jeżeli zażalenie spełnia wymogi formalne, organ II instancji rozstrzyga o:
  - 1) utrzymaniu w mocy rozstrzygnięcia organu, który odstąpił od skierowania wniosku o ukaranie do sądu, jeżeli odstąpienie było zasadne;
  - 2) uchyleniu rozstrzygnięcia organu, o którym mowa w pkt 1 i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania, jeżeli:
    - a) na podstawie przeprowadzonych czynności wyjaśniających nie można rozstrzygnąć, czy odstąpienie od skierowania wniosku o ukaranie do sądu było zasadne (nie ustalono okoliczności stanowiących podstawę odstąpienia),
    - b) czynności, które stanowiły podstawę odstąpienia od skierowania wniosku o ukaranie do sądu zostały przeprowadzone niezgodnie z prawem;
  - 3) zmianie rozstrzygnięcia organu wskazanego w pkt 1 i uznaniu zażalenia za zasadne, jeżeli była podstawa do wniesienia wniosku o ukaranie.
2. W przypadku rozstrzygnięcia, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, organ II instancji poleca organowi I instancji dalsze prowadzenie czynności wyjaśniających i powtórne rozważenie zasadności skierowania wniosku o ukaranie do sądu.

### § 71

1. W przypadku rozstrzygnięcia, o którym mowa w § 70 ust. 2, organ II instancji wskazuje:
  - 1) nieprawidłowości, które ujawnił w czynnościach wyjaśniających;
  - 2) czynności, które organ I instancji powinien wykonać;
  - 3) co organ I instancji powinien uczynić w celu naprawienia skutków uchybienia oraz zapobieżenia podobnym uchybieniom w przyszłości.
2. Wskazania, o których mowa w ust. 1, organ II instancji przekazuje na piśmie w formie postanowienia.

## Rozdział 12

### Policjant jako oskarżyciel publiczny

#### § 72

1. Kierownik jednostki powinien zapewnić udział policjanta w charakterze oskarżyciela publicznego w rozprawie toczącej się przed sądem na podstawie wniosku o ukaranie złożonego przez Policję.
2. Udział policjanta w rozprawie w charakterze oskarżyciela publicznego zapewnia się, gdy rozpoznawane są sprawy o wykroczenia:
  - 1) zawierające znaczny stopień społecznej szkodliwości czynu, popełnione przez sprawcę uprzednio karanego za podobne przestępstwo lub wykroczenie albo popełnione po użyciu al-

koholu lub podobnie działającego środka;

- 2) objęte postępowaniem przyspieszonym;
- 3) w których uczestniczy obrońca;
- 4) w których uczestniczy biegły powołany na wniosek Policji;
- 5) w których przewiduje się orzeczenie środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów;
- 6) w których Policja wniosła środek odwoławczy.

### § 73

1. Do wykonywania funkcji oskarżyciela publicznego, w zależności od liczby spraw o wykroczenia kierowanych do sądów działających na danym terenie, można wyznaczyć jednego policjanta jako stałego oskarżyciela lub kilku policjantów, jako zespół oskarżycieli.
2. W jednostkach Policji, w których utworzono zespół oskarżycieli, dopuszcza się wprowadzenie specjalizacji w oskarżaniu według kategorii wykroczeń.
3. Do wykonywania funkcji oskarżyciela publicznego wyznacza się policjantów posiadających odpowiednią wiedzę ogólną i zawodową oraz właściwe predyspozycje.
4. W celu zapewnienia sprawnej organizacji oskarżania organ Policji powinien porozumieć się z prezesem sądu, aby poszczególne wokandy w miarę możliwości zawierały sprawy o wykroczenia tego samego rodzaju (np. przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji), pochodzące z jednego policyjnego rejonu służbowego oraz były przesyłane w terminie pozwalającym na należyte przygotowanie się policjantów do udziału w rozprawie.

### § 74

Nadzór nad wykonywaniem funkcji oskarżyciela publicznego sprawuje organ Policji lub policjanci wyznaczeni przez ten organ, którzy w tym zakresie są uprawnieni w szczególności do:

- 1) oceny prowadzonych czynności wyjaśniających, prawidłowości i zasadności kierowania wniosków o ukaranie do sądu;
- 2) sporządzania kart nadzoru nad czynnościami wyjaśniającymi;
- 3) inicjowania wnoszenia środków odwoławczych i sprzeciwów od rozstrzygnięć sądu;
- 4) wyznaczania oskarżycieli publicznych do udziału w rozprawach oraz czuwania nad należytym przygotowaniem się ich do rozpraw;
- 5) kontrolowania pracy oskarżycieli publicznych bezpośrednio w toku rozpraw oraz wysłuchiwanie ich sprawozdań z przebiegu i wyników rozpraw;
- 6) okresowego analizowania i oceniania pracy poszczególnych oskarżycieli publicznych;
- 7) organizowania i prowadzenia szkoleń oskarżycieli publicznych i policjantów wykonujących czynności wyjaśniające.

## Rozdział 13

### Obowiązki i uprawnienia policjanta uczestniczącego w rozprawie w charakterze oskarżyciela publicznego

#### § 75

Policjant występujący w charakterze oskarżyciela publicznego powinien dążyć do obiektywnego i wszechstronnego rozpoznania sprawy, kierować się względami interesu publicznego i zasadą bezstronności, oddziaływać na wymiar kar i środków karnych zgodnie z przepisami prawa i celami społeczno-wychowawczymi, jakie mają one spełnić.

#### § 76

1. Policjant wyznaczony do udziału w rozprawie w charakterze oskarżyciela publicznego jest obowiązany należycie przygotować się do wykonania tych zadań, a w szczególności zapoznać się z treścią wniosku o ukaranie, z materiałem dowodowym i danymi dotyczącymi obwinionego.
2. Jeżeli we wniosku o ukaranie występują braki formalne lub oczywiste omyłki pisarskie, które nie wymagają zwrócenia sprawy wnioskodawcy w celu ich uzupełnienia (np. niewłaściwa pisownia nazwiska obwinionego), oskarżyciel publiczny, za zgodą sędziego prowadzącego rozprawę, może je usunąć we własnym zakresie.

#### § 77

1. W toku rozprawy oskarżyciel publiczny jest uprawniony, w szczególności do:
  - 1) wypowiedzania się co do wszystkich kwestii podlegających rozstrzygnięciu przez sąd;
  - 2) zgłaszania wniosków co do dalszego biegu postępowania (np. odroczenia rozprawy) i przeprowadzania dowodów (np. bezpośredniego przesłuchania świadka, odczytania protokołu przesłuchania lub innych danych z akt sprawy);
  - 3) przedkładania nowych dowodów oraz wnioskowania o ich przeprowadzenie (np. powołanie biegłego), jeżeli taka potrzeba wyniknie na rozprawie;
  - 4) zadawania pytań obwinionemu, świadkom, biegłemu w toku ich przesłuchania, po pytaniach stawianych przez sąd, w celu wszechstronnego wyjaśnienia okoliczności sprawy i ustalenia prawdy;
  - 5) zabrania głosu po zamknięciu przewodu sądowego w celu ustosunkowania się do wyjaśnień obwinionego, zeznań świadków i innych dowodów, wskazania społecznej szkodliwości czynu, jakiego dopuścił się obwiniony i złożenia oświadczenia o podtrzymaniu zarzutu oraz wniosku co do rodzaju i wysokości kary oraz środka karnego;
  - 6) repliki na argumenty zawarte w przemowie obwinionego lub jego obrońcy.
2. Oskarżyciel publiczny powinien odstąpić od popieprania wniosku o ukaranie, jeżeli w toku rozprawy

okaże się, że oskarżenie jest bezzasadne, brak jest dostatecznych dowodów winy, a także, gdy na rozprawie wyjdą na jaw okoliczności wyłączające orzekanie w danej sprawie.

#### § 78

Jeżeli oskarżyciel publiczny stwierdził uchybienia i nieprawidłowości w zakresie przygotowania spraw kierowanych do sądu lub udziału policjantów w postępowaniu przed sądem, sporządza i przedkłada drogą służbową organowi Policji notatkę służbową, w której opisuje:

- 1) braki i uchybienia w zakresie przygotowania materiałów dowodowych w sprawach kierowanych do sądu;
- 2) przyczyny wydanych orzeczeń o uniewinnieniu lub umorzeniu postępowania.

#### § 79

1. Jeżeli zachodzą okoliczności wyłączające policjanta od prowadzenia czynności wyjaśniających w sprawie o wykroczenie lub udziału przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego, określone w art. 40 § 1 pkt 1 – 4 i 6 oraz art. 41 § 1 k.p.k., policjant na mocy art. 19 § 1 k.p.w. powinien wyłączyć się z tych czynności, składając odpowiedni pisemny wniosek organowi Policji, który wydaje postanowienie o wyłączeniu. W przypadku niezłożenia takiego wniosku organ Policji, zobowiązany jest wydać z urzędu postanowienie o wyłączeniu.
2. W miejsce wyłączonego policjanta wstępuje inny policjant wyznaczony przez organ Policji lub osobę upoważnioną przez ten organ.

## Rozdział 14

### Zwyczajne i nadzwyczajne środki zaskarżenia

#### § 80

1. Policja może wnosić apelację od całości lub części wyroku sądu pierwszej instancji. Można ją wnieść zarówno na korzyść jak i na niekorzyść obwinionego.
2. Przesłanki dopuszczalności oraz tryb wniesienia apelacji określają przepisy art. 104 § 1 k.p.w. i art. 438 k.p.k., recypowanego do postępowania w sprawach o wykroczenia na mocy art. 109 § 2 k.p.w. Apelacja nie może dotyczyć wyłącznie uzasadnienia wyroku.

#### § 81

1. Apelacja powinna zawierać:
  - 1) oznaczenie sądu, do którego jest kierowana i sprawy, której dotyczy;
  - 2) oznaczenie organu wnoszącego apelację;
  - 3) wskazanie podstawy prawnej;
  - 4) zarzuty stawiane rozstrzygnięciu;
  - 5) określenie, czego domaga się oskarżyciel;
  - 6) uzasadnienie;
  - 7) datę i podpis składającego apelację.

## 2. Uzasadnienie apelacji powinno zawierać:

- 1) uzasadnienie faktyczne:
  - a) opis stanu faktycznego ze wskazaniem treści zaskarżonego rozstrzygnięcia,
  - b) opis toku postępowania,
  - c) wskazanie faktów, które organ Policji uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł oraz przyczyn, z powodu których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej;
- 2) uzasadnienie prawne:
  - a) wyjaśnienie podstawy prawnej apelacji z przytoczeniem przepisu prawa i zastosowanej przez organ Policji wykładni;
  - b) okoliczności, które organ Policji miał na względzie przy podejmowaniu decyzji o wniesieniu apelacji.

**§ 82**

1. Zażalenie przysługuje w wypadkach wskazanych w ustawie. Można je wnieść zarówno na korzyść jak i na niekorzyść obwinionego.
2. Policja może wnieść zażalenie na:
  - 1) postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania;
  - 2) postanowienie o umorzeniu postępowania;
  - 3) postanowienie o odmowie przywrócenia terminu;
  - 4) zarządzenie o odmowie przyjęcia środka odwoławczego;
  - 5) postanowienie o pozostawieniu środka odwoławczego bez rozpoznania;
  - 6) zarządzenie o odmowie przyjęcia sprzeciwu od wyroku nakazowego;
  - 7) postanowienie uzupełniające wyrok (np. w przypadku nierozstrzygnięcia lub wadliwego rozstrzygnięcia odnośnie dowodów rzeczowych lub o zaliczeniu na poczet kar lub środków karnych);
  - 8) postanowienie o oddaleniu lub pozostawieniu wniosku o wznowienie bez rozpoznania;
  - 9) postanowienie o odmowie zatwierdzenia zatrzymania dokumentu stwierdzającego uprawnienia do kierowania pojazdami;
  - 10) postanowienie o odmowie zwolnienia osób obowiązanych do zachowania tajemnicy służbowej lub tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji co do okoliczności, na które rozciąga się ten obowiązek.

**§ 83**

Sporządzając zażalenie należy stosować odpowiednio postanowienia § 81.

**§ 84**

Od wyroku nakazowego oskarżyciel publiczny może wnieść sprzeciw do sądu, który wydał wyrok, w terminie zawitym 7 dni od dnia doręczenia tego wyroku.

**§ 85**

1. Nadzwyczajnymi środkami zaskarżenia są kasacja i wznowienie postępowania.
2. Tryb wnoszenia środków, o których mowa w ust. 1, określają przepisy działu XI k.p.w., a tryb wznowiania postępowania o wykroczenie prawomocnie zakończony jest wskazany w art. 113 § 1 k.p.w.
3. W przypadku, gdy z okoliczności sprawy lub posiadanych informacji wynika, że doszło do uchyleń wskazanych w art. 104 § 1 k.p.w. lub innego rażącego naruszenia prawa, stanowiącego przesłankę do wniesienia kasacji, kierownik jednostki Policji, z zachowaniem drogi służbowej, informuje o tym Komendanta Głównego Policji.

**Rozdział 15****Postępowanie przyspieszone****§ 86**

1. Postępowanie przyspieszone stosuje się w przypadkach określonych w art. 90 k.p.w.
2. Ujęcie sprawcy wykroczenia bezpośrednio po popełnieniu wykroczenia należy rozumieć nie tylko jako ujęcie jeszcze na miejscu wykroczenia tuż po jego popełnieniu, ale także w nieprzerwanym pościgu podjętym bezpośrednio za sprawcą oddalającym się z miejsca popełnienia wykroczenia. Dotyczy to również sytuacji, w której sprawca został ujęty i przekazany Policji przez inny podmiot.
3. Zatrzymanego doprowadza się do sądu nie później niż przed upływem 48 godzin od chwili faktycznego zatrzymania, bez względu na występujące okoliczności w sprawie, np.: uprzednie doprowadzenie do wytrzeźwienia.
4. W trybie i na zasadach określonych w art. 91 § 3 k.p.w. można odstąpić od zatrzymania i przymusowego doprowadzenia sprawcy wykroczenia do sądu.
5. Zatrzymanie paszportu lub innego dokumentu uprawniającego do przekroczenia granicy następuje za pokwitowaniem, które nie wymaga wydawania postanowienia o zatrzymaniu rzeczy. Pokwitowanie sporządza się w 2 egzemplarzach, z których jeden przekazuje się osobie, od której nastąpiło odebranie dokumentu, a drugi, wraz z zatrzymanym dokumentem, dołącza do materiałów czynności wyjaśniających i wraz z wnioskiem o ukaranie przekazuje do sądu. Zwrotu zatrzymanego dokumentu dokonuje sąd. Wzór formularza pokwitowania zatrzymania paszportu lub innego dokumentu uprawniającego do przekroczenia granicy określa załącznik nr 7 do zarządzenia.
6. Policjant wzywając osobę do stawienia się w postępowaniu przyspieszonym w sądzie w charakterze świadka, poucza ją o obowiązku stawiennictwa we wskazanym miejscu i czasie pod rygorem nałożenia kar porządkowych. Fakt ten policjant dokumentuje w notatniku służbowym lub notatce urzędowej z ujawnienia wykroczenia – jeżeli we-

zwania dokonano ustnie, a jeżeli świadkowi doręczone zostało wezwanie do stawienia – po odebraniu podpisu świadka na zwrotnym poświadczeniu odbioru wezwania.

### § 87

W postępowaniu przyspieszonym, wniosek o ukaranie może być zgłoszony przez oskarżyciela publicznego w formie określonej w art. 92 § 1 pkt 1 k.p.w.

### § 88

Wnioski o ukaranie zgłoszone ustnie do protokołu rozprawy, rejestruje się w RSoW tak, jak wnioski sporządzone na piśmie.

### § 89

1. Jeżeli sprawcą wykroczenia jest osoba określona w art. 90 § 1 i 2 k.p.w., oskarżyciel publiczny powinien wnioskować o nadanie orzeczeniu sądu klauzuli natychmiastowej wykonalności.
2. Osoby, w stosunku do których wydano orzeczenie o natychmiastowej wykonalności kary aresztu, doprowadza się przymusowo do zakładu karnego, jeżeli sąd wyda takie polecenie.

### § 90

Organ Policji powinien wspólnie z właściwym prezesem sądu ustalić organizację oraz tryb i sposób kierowania do sądu wniosków o ukaranie w postępowaniu przyspieszonym, a także terminy doprowadzania sprawców schwytanych na gorącym uczynku popełnienia wykroczenia objętego postępowaniem przyspieszonym.

## Rozdział 16

### Nakładanie grzywien w drodze mandatu karnego

#### § 91

Postępowanie mandatowe jest szczególnym postępowaniem, podejmowanym przez Policję jako organ pozasądowy, o charakterze zastępczym wobec postępowania o wykroczenia prowadzonego przed sądem, warunkowym, uzależnionym w zakresie swego rozstrzygnięcia od zgody sprawcy wykroczenia.

#### § 92

1. W okolicznościach określonych w art. 97 § 1 k.p.w., policjant może na sprawcę wykroczenia nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego.
2. Grzywny w drodze mandatu karnego nie nakłada się w przypadku wystąpienia przesłanek ujemnych postępowania mandatowego, określonych w art. 96 § 2 i art. 97 § 2 k.p.w.

#### § 93

1. Przed nałożeniem grzywny w drodze mandatu karnego można przeprowadzić w niezbędnym zakresie czynności wyjaśniające. Czynności te podejmuje się niezwłocznie po ujawnieniu wykroczenia.

2. W toku prowadzonych czynności wyjaśniających, decyzję o nałożeniu na sprawcę wykroczenia grzywny w drodze mandatu karnego podejmuje policjant prowadzący te czynności.
3. W przypadku, o którym mowa w ust. 2, o ukaraniu sprawcy wykroczenia grzywną w postępowaniu mandatowym informuje się ujawnionych pokrzywdzonych oraz zawiadamiającego o popełnieniu wykroczenia, z powołaniem się na przepisy art. 8 k.p.w. w związku z art. 16 § 2 k.p.k., na formularzu sporządzonym według wzoru stanowiącego załącznik nr 8 do zarządzenia.
4. Nałożenie grzywny nie może nastąpić po upływie 14 dni od daty ujawnienia wykroczenia w sytuacji określonej w art. 97 § 1 ust. 1 k.p.w. lub po upływie 30 dni, w wypadku określonym w art. 97 § 1 ust. 2 k.p.w.
5. Termin trzydziestodniowy na przeprowadzenie czynności wyjaśniających, w przypadku wykroczeń zarejestrowanych za pomocą urządzenia rejestrującego, jest liczony od chwili odczytu z tego urządzenia. Policjant dokonujący odczytu umieszcza datę odczytu na zdjęciu. Odczyt z urządzenia rejestrującego powinien nastąpić w możliwie najkrótszym czasie od momentu rejestracji wykroczenia.
6. Okres przedawnienia karalności czynu określonego w ust. 5 jest liczony od chwili faktycznego popełnienia czynu, a nie od daty jego ujawnienia.

#### § 94

Policjant prowadzący postępowanie mandatowe przed nałożeniem grzywny powinien:

- 1) ustalić okoliczności zdarzenia tak, aby nie było żadnych wątpliwości co do faktu popełnienia wykroczenia, tożsamości osoby sprawcy i jego winy;
- 2) wskazać sprawcy, na czym polegało jego zachowanie niezgodne z prawem, podać kwalifikację prawną czynu;
- 3) sprawdzić wysokość przewidzianej za dany czyn grzywny w przypadku, gdy wykroczenie jest objęte przepisami rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 24 listopada 2003 r. w sprawie wysokości grzywien nakładanych w drodze mandatów karnych za wybrane rodzaje wykroczeń (Dz. U. Nr 208, poz. 2023);
- 4) uzyskać żądanie ścigania od osoby uprawnionej w przypadku wykroczeń ściganych na żądanie. Żądanie może być złożone na piśmie albo zgłoszone ustnie do protokołu. Jeżeli mandat karny został nałożony na miejscu popełnienia wykroczenia, można ograniczyć się do zapisu w notatniku służbowym;
- 5) poinformować sprawcę czynu o ukaraniu go grzywną w drodze mandatu karnego, podając jego rodzaj, wysokość, a w przypadku naruszenia przepisów ruchu drogowego podlegającego ewidencji, o liczbie przypisanych punktów karnych;
- 6) pouczyć sprawcę o prawie odmowy przyjęcia



mandatu karnego oraz o tym, że w razie odmowy zostanie sporządzony wniosek o ukaranie do sądu;

- 7) pouczyć sprawcę wykroczenia w przypadku nałożenia grzywny w drodze mandatu karnego kredytowanego, o obowiązku wpłacenia grzywny w terminie 7 dni od daty przyjęcia mandatu i skutkach jej nieuiszczenia w tym terminie.

#### § 95

1. Szczegółowy sposób nakładania oraz wysokość grzywny nałożonej w drodze mandatu karnego określa przepis art. 96 k.p.w.
2. Jeżeli sprawca dopuścił się dwóch lub więcej wykroczeń stanowiących odrębne czyny, to za każdy z tych czynów policjant wdrażający postępowanie mandatowe powinien nałożyć grzywny w drodze odrębnych mandatów karnych. Suma grzywien nałożonych tymi mandatami może przekroczyć kwotę 1000 zł.
3. Ustalając wysokość grzywny należy uwzględnić:
  - 1) granice grzywny przewidziane w naruszonym przepisie;
  - 2) wskazania przepisów wydanych na podstawie art. 95 § 6 k.p.w.;
  - 3) w miarę możliwości dyrektywy wymiaru kary określone w art. 24 § 3 i art. 33 § 1 - 4 k.w.

#### § 96

Jeżeli rodzaj wykroczenia, okoliczności jego popełnienia lub właściwości osobiste sprawcy wskazują na to, że grzywna wymierzona w maksymalnej wysokości w postępowaniu mandatowym byłaby niewspółmiernie niska do stopnia społecznej szkodliwości czynu i nie spełniłaby roli wychowawczej, policjant nie nakłada mandatu karnego, ale sporządza wniosek o ukaranie.

#### § 97

Rodzaj grzywien w drodze mandatu karnego oraz tryb ich nakładania określają art. 98 § 1 i 98 § 2 k.p.w.

#### § 98

Mandat karny należy wypełnić czytelnie, zgodnie z przeznaczeniem poszczególnych rubryk blankietu mandatu.

#### § 99

Zaopatrywanie i rozliczanie policjantów z mandatów karnych jest regulowane na podstawie przepisów następujących aktów prawnych:

- 1) k.p.w.;
- 2) ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694 z późn. zm.<sup>8)</sup>);

<sup>8)</sup> Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003 r. Nr 60, poz. 535, Nr 139, poz. 1324, Nr 60, poz. 535, Nr 124, poz. 1152 i Nr 229, poz. 2276, z 2004 r. Nr 145, poz. 1535, Nr 146,

- 3) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 grudnia 1994 r. w sprawie sposobu dokumentacji i ewidencji grzywien za wykroczenia, ściąganych w postępowaniu mandatowym, oraz organów właściwych w sprawach rozprawiania i rozliczania blozków mandatowych (Dz. U. Nr 131, poz. 663);
- 4) rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 22 lutego 2002 r. w sprawie nakładania grzywien w drodze mandatu karnego (Dz. U. Nr 20, poz. 201 i Nr 174, poz. 1424).

#### § 100

1. Tryb uchylania prawomocnego mandatu karnego reguluje przepis art. 101 k.p.w.
2. Wniosek ukaranego o uchylenie prawomocnego mandatu karnego skierowany do jednostki Policji, po dołączeniu kopii wszelkiej dokumentacji sporządzonej w związku z nałożonym mandatem karnym, należy niezwłocznie przekazać do sądu właściwego do rozpatrzenia sprawy.

#### § 101

1. Grzywna nałożona w drodze mandatu karnego gotówkowego musi być uiszczona polskimi środkami płatniczymi bezpośrednio policjantowi, który ją nałożył.
2. W razie odmowy przyjęcia mandatu karnego gotówkowego przez sprawcę wykroczenia, policjant ma prawo, działając na zasadzie art. 45 § 1 pkt 1 i art. 91 § 2 k.p.w. zatrzymać sprawcę wykroczenia i doprowadzić go do sądu.

#### § 102

W przypadku, gdy osoba, wobec której stosuje się procedurę nałożenia mandatu karnego gotówkowego, nie posiada przy sobie gotówki albo zachodzą okoliczności uniemożliwiające pobranie pieniędzy obiegowych polskich w punkcie wymiany walut, bankomacie lub banku – uważa się, że osoba ta nie ma możliwości uiszczenia grzywny i wdraża się wobec niej postępowanie przyspieszone.

### Rozdział 17

#### Czynności wyjaśniające w sprawach o wykroczenia wykonywane w ramach pomocy prawnej

#### § 103

1. Jeżeli zaistnieje potrzeba wykonania określonych czynności poza zasięgiem terytorialnym jednostki Policji prowadzącej czynności wyjaśniające w sprawach o wykroczenie, można zwrócić się do właściwej miejscowo jednostki Policji o wykonanie wskazanych czynności w drodze pomocy prawnej, przekazując w tym celu niezbędne materiały i informacje.

poz. 1546 i Nr 213, poz. 2155, z 2005 r. Nr 10, poz. 66, Nr 184, poz. 1539 i Nr 267, poz. 2252 oraz z 2006 r. Nr 157, poz. 1119 i Nr 208, poz. 1540.

2. Jednostka Policji, do której wystąpiono o dokonanie określonych czynności w ramach pomocy prawnej, powinna wykonać je w terminie określonym przez jednostkę Policji prowadzącą czynności wyjaśniające w sprawach o wykroczenie oraz zgodnie z wskazówkami przekazanymi przez tę jednostkę. W przypadku trudności z terminowym udzieleniem pomocy prawnej, należy powiadomić jednostkę Policji, prowadzącą czynności wyjaśniające w sprawach o wykroczenie, o przewidywanym terminie wykonania zleconych czynności.
3. W sytuacji, gdy wykonanie czynności w ramach pomocy prawnej, okaże się niemożliwe zgodnie ze wskazówkami, o których mowa w ust. 2, albo zaistnieją nowe okoliczności mające wpływ na przebieg lub zakres tych czynności, policjant realizujący pomoc prawną jest obowiązany uzgodnić dalsze działania z jednostką Policji zlecającą pomoc prawną oraz zamieścić wzmiankę o uzgodnieniach w notatce urzędowej z wykonanych czynności.
4. Zlecenie innej jednostce Policji w ramach pomocy prawnej przeszukania lub zatrzymania rzeczy bez stosownego postanowienia sądu lub prokuratora jest dopuszczalne tylko w przypadkach niecierpiących zwłoki, gdy uzyskanie postanowienia nie było możliwe, a zwłoka mogłaby doprowadzić do utraty rzeczy mogących stanowić istotne dowody w sprawie.
5. O zamierzonym wykonywaniu czynności wyjaśniających na obszarze właściwości miejscowej innej jednostki Policji należy powiadomić kierownika lub dyżurnego tej jednostki. Jeżeli czynności te są wykonywane w trybie niecierpiącym zwłoki, powiadomienia dokonuje się jednocześnie z rozpoczęciem czynności wyjaśniających.
  - c) nakładaniem grzywien w drodze mandatu karnego,
  - d) kontrolą terminowości rozliczania się przez policjantów z wydanych im bloczków mandatowych oraz z pieniędzy pobranych w formie grzywiny nakładanej mandatem karnym gotówkowym,
  - e) ustalaniem, zbieraniem i sprawdzaniem danych niezbędnych do sporządzenia wniosków o ukaranie;
- 3) czuwaniu nad zasadnością, prawidłowością i celowością stosowania wobec sprawców wykroczeń środków oddziaływania wychowawczego;
- 4) czuwaniu nad zasadnym pod względem faktycznym i prawnym oraz zgodnym z ustawowymi celami społeczno-wychowawczymi stosowaniem kar w drodze mandatu karnego;
- 5) żądaniu przedstawiania dokumentów i materiałów zbieranych w toku czynności wyjaśniających w związku z czynnościami wyjaśniającymi w sprawach o wykroczenie;
- 6) czuwaniu nad prawidłowym i terminowym sporządzaniem wniosków o ukaranie oraz ich zasadnością faktyczną i prawną oraz nad realizacją czynności wyjaśniających w sprawach o wykroczenia bez zbędnej zwłoki – w ustawowym terminie instrukcyjnym miesiąca od momentu ujawnienia wykroczenia (w przypadkach, gdy termin ten został przekroczony, należy sprawdzać, czy istniały ku temu uzasadnione okoliczności);
- 7) badaniu faktycznej i prawnej zasadności przedkładanych przez policjantów wniosków o odstąpienie od skierowania wniosku o ukaranie do sądu;
- 8) okresowej analizie i ocenie efektywności ścigania wykroczeń, z uwzględnieniem stanu porządku i bezpieczeństwa publicznego w rejonach pełnionej służby prewencyjnej, częstotliwości, form, prawidłowości i zasadności reakcji na wykroczenia oraz adekwatności zastosowanych kar i środków oddziaływania wychowawczego.

## Rozdział 18

### Nadzór nad prowadzeniem spraw o wykroczenia § 104

1. Nadzór nad wykonywaniem przez policjantów czynności w sprawach o wykroczenia sprawuje właściwy organ Policji lub osoba upoważniona przez ten organ.
2. Nadzór, o którym mowa w ust. 1, polega na:
  - 1) instruowaniu policjantów co do metodyki wykonywania czynności wyjaśniających, czynności postępowania mandatowego oraz czynności związanych z wnoszeniem do sądu wniosków o ukaranie;
  - 2) bezpośrednim uczestniczeniu w czynnościach wykonywanych przez policjantów, w szczególności związanych z:
    - a) przeprowadzaniem kontroli przestrzegania przepisów prawa,
    - b) ujawnianiem wykroczeń i stosowaniem wobec sprawców przewidzianych prawem środków,

## Rozdział 19

### Przepis końcowy

#### § 105

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 15 kwietnia 2008 r.

Komendant Główny Policji  
*nadinsp. Andrzej Matejuk*

**Załączniki**  
**do zarządzenia nr 323**  
**Komendanta Głównego Policji**  
**z dnia 26 marca 2008 r.**

**Załącznik nr 1**

**Wzór formularza**  
**karty informacyjnej o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia wykroczenia**  
**przez osobę korzystającą z immunitetu zakrajowego**

....., dnia .... 20.... r.

.....  
(nazwa komendy wojewódzkiej/Stołecznej Policji)

**Ministerstwo Spraw Zagranicznych**  
**Protokół Dyplomatyczny**  
faks nr (0-22) 621-19-14

(za pośrednictwem Komendy Głównej Policji)

**Karta informacyjna**  
**o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia wykroczenia przez osobę korzystającą z immunitetu zakrajowego**

W dniu ..... 20..... r. o godz./około godziny\* .....,  
w miejscowości.....

powiat ..... gmina ..... ulica .....

- 1. Imię i nazwisko .....
- 2. Obywatelstwo .....
- 3. Stanowisko i miejsce zatrudnienia .....
- 4. Nazwa, seria i numer dokumentu stwierdzającego prawo do korzystania z immunitetu .....

.....  
.....  
.....  
.....  
.....

(szczegółowy opis zdarzenia i zachowania osoby)

Powyższe okoliczności wskazują na popełnienie przez wymienionego wykroczenia z art. ...., tj. czynu zagrożonego karą .....

.....  
(stopień imię i nazwisko sporządzającego kartę)

.....  
(data i podpis dyżurnego jednostki Policji miejsca zdarzenia)

.....  
(pieczęć jednostki Policji)

.....  
(podpis dyżurnego komendy wojewódzkiej/Stołecznej Policji)

\* - niepotrzebne skreślić

## Załącznik nr 2

**Informacje  
o podstawach prawnych oraz rodzajach i zakresach poszczególnych immunitetów**

1. **Immunitet materialny** oznacza trwale lub czasowe (immunitet bezwzględny i względny) wyłączenie określonej osoby spod przepisów sankcjonujących określone zachowanie, swoistą bezkarność w tym zakresie. Przykładem immunitetu materialnego jest immunitet materialny parlamentarzysty, oznaczający, iż poseł oraz senator nie mogą być pociągnięci do odpowiedzialności za działania wchodzące bezpośrednio w zakres sprawowania ich funkcji parlamentarnych, np. za wystąpienia w parlamencie, sposób głosowania, zgłaszane inicjatywy ustawodawcze. Zakaz ten obowiązuje w trakcie oraz po ustaniu mandatu parlamentarzysty i nie może zostać uchylony. Celem istnienia immunitetu materialnego jest ochrona członków parlamentu przed próbami ograniczenia ich niezależności, w szczególności swobody głosowania oraz wolności wypowiedzi. Sędziowie, asesory sądowi, prokuratorzy i asesory prokuratury w zakresie wykroczeń posiadają także **immunitet materialny**, ale w innej postaci – ponoszą wprawdzie odpowiedzialność za popełnienie wykroczenia, tyle że jest to wyłącznie odpowiedzialność przed właściwym sądem dyscyplinarnym. W praktyce oznacza to, iż za zachowanie noszące znamiona wykroczenia policjant nie może ukarać sędziego lub prokuratora (mandatem ani też skierowaniem wniosku o ukaranie do sądu grodzkiego). Co więcej, nie może takiej osoby nawet pouczyć, gdyż pouczenie jest alternatywnym do kary środkiem oddziaływania na sprawcę wykroczenia przewidzianym w Kodeksie postępowania w sprawach o wykroczenia.
2. Drugim rodzajem immunitetu jest **immunitet formalny**, nazywany niekiedy immunitetem osobistym. Oznacza on okresowe ograniczenie odpowiedzialności karnej danej osoby ze względu na pełnioną funkcję, na czas pełnienia tejże funkcji. Zwykle immunitet formalny ma charakter względny, bo odpowiednie przepisy umożliwiają zniesienie ograniczeń odpowiedzialności karnej po spełnieniu określonych dodatkowych warunków i wówczas dochodzi do tzw. pozbawienia danej osoby immunitetu. Zazwyczaj takim dodatkowym warunkiem jest zgoda określonego podmiotu (organu) – np. pociągnięcie do odpowiedzialności karnej posła wymaga uprzedniej zgody Sejmu. Specyficzną formą immunitetu jest nietykalność osobista oznaczająca zakaz ograniczania i pozbawiania wolności, co z reguły nie obejmuje przypadku ujęcia na gorącym uczynku przestępstwa, jeżeli zatrzymanie danego sprawcy jest niezbędne do zapewnienia prawidłowego toku postępowania.
3. W polskim systemie prawnym pierwszą grupę immunitetów stanowią immunitety **zakrajowe**: dyplomatyczny i konsularny oraz immunitet przedstawicieli Wspólnot Europejskich (urzędników, pracowników i posłów do Parlamentu Europejskiego), do których zapewnienia Rzeczpospolita Polska jest zobowiązana na mocy następujących aktów prawa międzynarodowego:
  - Konwencji Wiedeńskiej o Stosunkach Dyplomatycznych, sporządzonej w Wiedniu w dniu 18 kwietnia 1961 r. (Dz. U. z 1965 r. Nr 37, poz. 232);
  - Konwencji Wiedeńskiej o Stosunkach Konsularnych, sporządzonej w Wiedniu w dniu 24 kwietnia 1963 r. (Dz. U. z 1982 r. Nr 13, poz. 98);
  - Konwencji o Misjach Specjalnych, otwartej do podpisu w Nowym Jorku dnia 16 grudnia 1969r. (Dz. U. z 1985 r. Nr 48, poz. 245);
  - Protokołu nr 36 z dnia 8 kwietnia 1965 r. o przywilejach i immunitetach Wspólnot Europejskich, dołączonego do Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu ustanawiającego Wspólnoty Europejskie [art. 9, 10 i 12] (Dz. U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/4 albo Dz. Urz. WE C 321E z 29.12.2006 r., str. 318);
  - Regulaminu Parlamentu Europejskiego wydanego 1 lipca 2004 r. [art. 5] (Dz. Urz. WE L 44 z 15.02.2005 r., str. 1);
  - Protokołu o przywilejach i immunitetach Europejskiej Organizacji Badań Jądrowych, sporządzonego w Genewie dnia 18 marca 2004 r. [art. 10, 12 i 13] (Dz. U. z 2008r. Nr 32, poz. 193).

Należy zaznaczyć, iż zakresy tych immunitetów są różne. Immunitet dyplomatyczny obejmuje całkowitą nietykalność osobistą oraz pełne wyłączenie z jurysdykcji karnej, cywilnej i administracyjnej państwa przyjmującego (*art. 29 i 31 Konwencji*). Immunitet o takim samym zakresie przysługuje sędziom i prokuratorom Międzynarodowego Trybunału Karnego (*art. 48 Rzymskiego Statutu Międzynarodowego Trybunału Karnego sporządzonego w Rzymie dnia 17 lipca 1998 r.; Dz. U. z 2003 r. Nr 78, poz. 708*).

Immunitet konsularny obejmuje ograniczoną nietykalność osobistą, bo urzędnik konsularny podlega zatrzymaniu jedynie w razie popełnienia „ciężkiej zbrodni”. Ma obowiązek stawiać się na wezwanie w charakterze podejrzanego lub świadka (jednak nie można wobec niego stosować środków przymusu w razie odmowy zeznań, a także należy na żądanie przeprowadzić przesłuchanie w mieszkaniu urzędnika konsularnego lub w urzędzie konsularnym albo zamiast zeznania przyjąć pisemne oświadczenie), natomiast jurysdykcji sądowej i administracyjnej nie podlega tylko w odniesieniu do czynności dokonanych w wykonaniu funkcji konsular-

nych. Urzędnik konsularny może być za zgodą państwa przyjmującego upoważniony do dokonywania czynności dyplomatycznych, ale nie daje mu to żadnego prawa do immunitetu dyplomatycznego. Honorowym urzędnikom konsularnym przysługuje podobny zakres immunitetu, z wyjątkiem jednakże ograniczonej nietykalności osobistej (art. 17, 41, 43, 44 i 63 Konwencji).

Immunitet członków misji specjalnych obejmuje całkowitą nietykalność osobistą oraz pełne wyłączenie z jurysdykcji karnej (art. 29 i 31 Konwencji).

Immunitet jurysdykcyjny przedstawicieli Wspólnot Europejskich jest ograniczony do dokonywanych przez nich czynności służbowych, a więc nie obejmuje popełnienia pospolicznych czynów karalnych. Poseł do Parlamentu Europejskiego ma ponadto prawo do swobodnego przemieszczania się na terenie państw członkowskich (prawo to nie może być w żaden sposób ograniczone) i bez zgody Parlamentu Europejskiego nie może być zobowiązany do stawienia w terminie uniemożliwiającym bądź utrudniającym wykonywanie czynności parlamentarnych oraz do składania zeznań dotyczących informacji poufnych, które uzyskał w związku ze sprawowanym mandatem, a których ujawnienie uznałby za niewskazane. Zakres immunitetu posłów do Parlamentu Europejskiego ulega rozszerzeniu podczas trwania sesji Parlamentu. Wówczas polskim „europosłom” na terenie Rzeczypospolitej Polskiej przysługuje taki sam immunitet jak posłom na Sejm.

W myśl art. 5 § 1 pkt 6 k.p.w. nie wszczyna się postępowania a wszczęte umarza, gdy sprawca wykroczenia jest:

- uwierzytelnionym w Rzeczypospolitej Polskiej szefem przedstawicielstwa dyplomatycznego państwa obcego, osobą należącą do personelu dyplomatycznego, administracyjnego lub technicznego tego przedstawicielstwa oraz członkiem rodziny wymienionych osób (pozostającym z nimi we wspólnocie domowej) albo inną osobą korzystającą z immunitetu dyplomatycznego na podstawie ustaw, umów (np. członkowie misji specjalnych oraz sędziowie i prokuratorzy Międzynarodowego Trybunału Karnego) lub powszechnie uznanych zwyczajów międzynarodowych,
- kierownikiem urzędu konsularnego lub innym urzędnikiem konsularnym państwa obcego albo inną osobą zrównaną z nimi na podstawie ustaw, umów (konwencji konsularnych zawieranych z poszczególnymi państwami) lub powszechnie uznanych zwyczajów międzynarodowych.

W powyższych przypadkach mamy do czynienia z immunitetami wynikającymi wprost z k.p.w., których przestrzeganie ma na celu dotrzymanie zobowiązań przyjętych w umowach międzynarodowych.

4. Z kolei przepis art. 5 § 1 pkt 7 k.p.w. dotyczy immunitetów formalnych krajowych, polegających na względnym lub bezwzględnym wyłączeniu na podstawie odrębnych przepisów z sądowej odpowiedzialności (jurysdykcji karnej) za wykroczenia niżej wymienionych osób:

- 1) posłowie na Sejm i senatorowie (*w myśl art. 105 ust. 1-3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, mającego zastosowanie na podstawie art. 108 Konstytucji również do senatorów, poseł nie może być pociągnięty do odpowiedzialności za swoją działalność wchodzącą w zakres sprawowania mandatu poselskiego ani w czasie jego trwania, ani po jego wygaśnięciu. Za taką działalność poseł odpowiada wyłącznie przed Sejmem, a w przypadku naruszenia praw osób trzecich może być pociągnięty do odpowiedzialności sądowej tylko za zgodą Sejmu. Poseł w okresie od dnia ogłoszenia wyników wyborów do dnia wygaśnięcia mandatu, nie może być pociągnięty bez zgody Sejmu do odpowiedzialności karnej za jakikolwiek czyn karalny. Postępowanie karne wszczęte wobec posła przed dniem jego wyboru do Sejmu ulega na żądanie Sejmu zawieszeniu do czasu wygaśnięcia mandatu. Wtedy ulega również zawieszeniu na ten czas bieg przedawnienia w postępowaniu karnym*). Zgodnie z art. 105 ust. 4 Konstytucji poseł (i senator) może wyrazić zgodę na pociągnięcie go do odpowiedzialności karnej i w takim przypadku postępowanie karne jest prowadzone na ogólnych zasadach;
- 2) sędziowie Trybunału Konstytucyjnego (*sędzia Trybunału Konstytucyjnego nie może być, bez uprzedniej zgody Trybunału Konstytucyjnego, pociągnięty do odpowiedzialności karnej ani pozbawiony wolności – art. 196 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*);
- 3) sędziowie Trybunału Stanu (*sędzia Trybunału Stanu nie może być, bez uprzedniej zgody Trybunału Stanu, pociągnięty do odpowiedzialności karnej ani pozbawiony wolności – art. 200 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*);
- 4) sędziowie Sądu Najwyższego (*art. 52 ust. 3 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym – za wykroczenia sędzia może odpowiadać tylko dyscyplinarnie*);
- 5) sędziowie i niektórzy asesory sądów powszechnych (*art. 81 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych – za wykroczenia sędzia odpowiada tylko dyscyplinarnie, co na mocy art. 136 wymienionej ustawy dotyczy również asesorów, którym Minister Sprawiedliwości powierzył pełnienie czynności sędziowskich. Należy zaznaczyć, że takie powierzenie zostało uznane za niezgodne z Konstytucją i nie będzie możliwe od 6.05.2009 r.*);

- 6) sędziowie i niektórzy asesory sądów wojskowych (*art. 37 § 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych – za wykroczenia sędziowie ponoszą odpowiedzialność dyscyplinarną przed sądami dyscyplinarnymi, co na mocy art. 46 § 1 wymienionej ustawy dotyczy również asesorów, którym Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej powierzył pełnienie czynności sędziowskich*);
  - 7) powszechni i wojskowi prokuratorzy i asesory prokuratury (*art. 54 ust. 13 ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze – za wykroczenia prokurator odpowiada tylko dyscyplinarnie, co na mocy art. 100 ust. 1 wymienionej ustawy dotyczy również asesorów*);
  - 8) strażacy Państwowej Straży Pożarnej (*według art. 116 ust. 2. ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej za czyn stanowiący wykroczenie, popełniony w wyniku wykonania polecenia służbowego, strażak ponosi odpowiedzialność tylko dyscyplinarną, chyba że wykonując polecenie służbowe umyślnie popełnia wykroczenie*);
  - 9) inspektorzy kontroli skarbowej (*według art. 41 ust. 3 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej za wykroczenia związane z bezpośrednim pełnieniem obowiązków służbowych inspektorzy odpowiadają tylko dyscyplinarnie; według art. 50 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 1992 r. o grach i zakładach wzajemnych, osoby upoważnione przez Ministra Finansów do wykonywania czynności nadzorczych i kontrolnych w zakresie prowadzenia gier losowych, zakładów wzajemnych lub gier na automatach, w czasie i w związku z wykonywaną czynnością nadzoru i kontroli, nie mogą być zatrzymane bez uprzedniej zgody Ministra Finansów, a za wykroczenia związane z bezpośrednim pełnieniem obowiązków służbowych odpowiadają tylko dyscyplinarnie*);
  - 10) Prezes, wiceprezesi, dyrektor generalny i niektórzy pracownicy Najwyższej Izby Kontroli (*art. 206 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej – Prezes Najwyższej Izby Kontroli może być pociągnięty do odpowiedzialności karnej tylko za zgodą Sejmu; art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli – wiceprezesi i dyrektor generalny Najwyższej Izby Kontroli oraz pracownicy nadzorujący lub wykonujący czynności kontrolne nie mogą być pociągnięci do odpowiedzialności karnej z powodu swoich czynności służbowych bez uprzedniej zgody Kolegium Najwyższej Izby Kontroli*);
  - 11) Rzecznik Praw Obywatelskich (*art. 211 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej – Rzecznik Praw Obywatelskich nie może być bez uprzedniej zgody Sejmu pociągnięty do odpowiedzialności karnej*);
  - 12) Rzecznik Praw Dziecka (*art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka Rzecznik nie może być bez uprzedniej zgody Sejmu pociągnięty do odpowiedzialności karnej*);
  - 13) Prezes Instytutu Pamięci Narodowej (*art. 14 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu – Prezes Instytutu Pamięci nie może być, bez uprzedniej zgody Sejmu, pociągnięty do odpowiedzialności karnej*);
  - 14) Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych (*art. 11 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych – Generalny Inspektor nie może być bez uprzedniej zgody Sejmu pociągnięty do odpowiedzialności karnej*).
5. Wbrew niektórym poglądom nie jest w żaden sposób wyłączona lub ograniczona odpowiedzialność za wykroczenia popełnione przez funkcjonariuszy tzw. służb mundurowych: Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu i Policji. Nie mamy tutaj do czynienia z żadnymi immunitetami. Jest poniekąd odwrotnie – funkcjonariusze tych służb za popełnione wykroczenia ponoszą nie tylko odpowiedzialność karną na ogólnych zasadach, jak „zwykli” obywatele, ale także dodatkowo odpowiedzialność dyscyplinarną (*art. 105 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o służbie funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego, art. 106 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, art. 144 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, art. 134 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej, art. 132 ust. 4 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji*).
6. Policja ma obowiązek zawiadomić o popełnionym wykroczeniu organy uprawnione do wyrażania zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej osób chronionych względnyimi immunitetami formalnymi, w formie wniosku o wyrażenie takiej zgody. Ponadto obowiązek zawiadomienia dotyczy wykroczeń popełnionych przez funkcjonariuszy służb specjalnych. Zawiadomienia kieruje się do szefów tych służb (*art. 119 ust. 1 ustawy o SKW oraz SWW, art. 148 ust. 1 ustawy o ABW oraz AW, art. 112 ustawy o CBA*).

Należy zaznaczyć, że Szefowie SKW, SW, ABW oraz AW uzyskali wyjątkowe ustawowe uprawnienia przewidziane dla Policji w zakresie postępowania w sprawach o wykroczenia popełnione przez podległych funkcjonariuszy, które to uprawnienia mogą cedować na upoważnionych podwładnych (*art. 119 ust. 2 ustawy o SKW oraz SWW i art. 148 ust. 2 ustawy o ABW oraz AW*). Oznacza to, że w przypadku ujawnienia wykroczenia popełnionego przez funkcjonariusza którejkolwiek z wymienionych czterech służb specjalnych, policjanci ograniczają czynności wyjaśniające do niecierpiących zwłoki w celu zabezpieczenia śladów i dowo-

dów, a następnie materiały z tych czynności trzeba przekazać **według właściwości** szefowi właściwej służby specjalnej, do dalszego prowadzenia sprawy o wykroczenie.

## 7. Wyciągi z aktów normatywnych ustalających immunitety zakrajowe:

- 1) Konwencja Wiedeńska o Stosunkach Dyplomatycznych, sporządzona w Wiedniu w dniu 18 kwietnia 1961 r. (Dz. U. z 1965 r. Nr 37, poz. 232):
  - Art. 29. Osoba przedstawiciela dyplomatycznego jest nietykalna. Nie podlega on aresztowaniu ani zatrzymaniu w żadnej formie...
  - Art. 31.1. Przedstawiciel dyplomatyczny korzysta z immunitetu od jurysdykcji karnej państwa przyjmującego.
  2. Przedstawiciel dyplomatyczny nie jest obowiązany do składania zeznań w charakterze świadka.
  - Art. 37.1. Członkowie rodziny przedstawiciela dyplomatycznego pozostający z nim we wspólnocie domowej, o ile nie są obywatelami państwa przyjmującego, korzystają z przywilejów i immunitetów wymienionych w artykułach 29-36.
  2. Członkowie personelu administracyjnego i technicznego misji, łącznie z członkami ich rodzin pozostającymi z nimi we wspólnocie domowej, o ile nie są obywatelami państwa przyjmującego lub nie mają tam stałego miejsca zamieszkania, korzystają z przywilejów i immunitetów wymienionych w artykułach 29-35...
  3. Członkowie personelu służby misji, którzy nie są obywatelami państwa przyjmującego lub nie mają tam stałego miejsca zamieszkania, korzystają z immunitetu w odniesieniu do aktów dokonanych w toku pełnienia ich funkcji.
  4. Prywatni służący członków misji mogą korzystać z przywilejów i immunitetów jedynie w zakresie przyznanym przez państwo przyjmujące. Państwo przyjmujące powinno jednak wykonywać jurysdykcję nad tymi osobami w taki sposób, aby zbytnio nie zakłócać wypełniania funkcji przez misję.
  - Art. 38.1. Poza wypadkami, w których dodatkowo przywileje i immunitety zostały przyznane przez państwo przyjmujące, przedstawiciel dyplomatyczny będący obywatelem tego państwa lub mający tam stałe miejsce zamieszkania korzysta jedynie z immunitetu jurysdykcyjnego i z nietykalności w odniesieniu do aktów urzędowych dokonywanych w toku pełnienia swych funkcji.
  2. Inni członkowie personelu misji oraz prywatni służący będący obywatelami państwa przyjmującego lub mający w nim stałe miejsce zamieszkania korzystają z przywilejów i immunitetów jedynie w zakresie przyznanym przez państwo przyjmujące. Państwo przyjmujące powinno jednak wykonywać jurysdykcję nad tymi osobami w taki sposób, aby zbytnio nie zakłócać wypełniania funkcji przez misję.
  - Art. 40.1. Jeżeli przedstawiciel dyplomatyczny przejeżdża przez terytorium lub znajduje się na terytorium państwa trzeciego będąc w podróży celem objęcia swego stanowiska lub powrotu na nie albo też wracając do swego własnego kraju, państwo trzecie, które udzieliło mu wizy w wypadku, gdy wiza taka była wymagana, przyzna mu nietykalność oraz wszelkie inne immunitety, niezbędne dla zapewnienia mu przejazdu lub powrotu. To samo stosuje się również do wszystkich członków jego rodziny korzystających z przywilejów i immunitetów, którzy bądź towarzyszą przedstawicielowi dyplomatycznemu, bądź podróżują oddzielnie w celu połączenia się z nim lub powrotu do swego kraju.
  2. W okolicznościach podobnych do określonych w ustępie 1 niniejszego artykułu państwa trzecie nie powinny utrudniać przejazdu przez ich terytorium członkom personelu administracyjnego i technicznego lub personelu służby misji oraz członkom ich rodzin.
- 2) Konwencja Wiedeńska o Stosunkach Konsularnych, sporządzona w Wiedniu w dniu 24 kwietnia 1963 r. (Dz. U. z 1982 r. Nr 13, poz. 98):
  - Art. 41.1. Urzędnicy konsularni podlegają zatrzymaniu lub tymczasowemu aresztowaniu jedynie w razie popełnienia ciężkiej zbrodni i na podstawie postanowienia właściwej władzy sądowej.
  2. Z wyjątkiem przypadku przewidzianego w ustępie 1 niniejszego artykułu urzędnicy konsularni mogą być więzieni lub podlegać jakiegokolwiek innej formie ograniczenia ich wolności osobistej jedynie w wykonaniu prawomocnego wyroku sądowego.
  3. Jeżeli wszczęto postępowanie karne przeciwko urzędnikowi konsularnemu, jest on obowiązany stawić się przed właściwymi władzami. Postępowanie powinno być jednak prowadzone ze względami należnymi mu z uwagi na jego urzędowe stanowisko oraz, z wyjątkiem przypadku przewidzianego w ustępie 1 niniejszego artykułu, w sposób, który by możliwie jak najmniej utrudniał wykonywanie funkcji konsularnych. Jeżeli w okolicznościach wymienionych w ustępie 1 niniejszego artykułu niezbędne jest tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie urzędnika konsularnego, postępowanie przeciwko niemu powinno być wszczęte w możliwie najkrótszym czasie.
  - Art. 42. W razie zatrzymania lub tymczasowego aresztowania członka personelu konsularnego lub wszczęcia przeciwko niemu postępowania karnego państwo przyjmujące jest obowiązane zawiadomić o tym możliwie jak najszybciej kierownika urzędu konsularnego.

Art. 43.1. Urzędnicy konsularni i pracownicy konsularni nie podlegają jurysdykcji władz sądowych i administracyjnych państwa przyjmującego w odniesieniu do czynności dokonanych w wykonaniu funkcji konsularnych.

Art. 44.1. Członkowie urzędu konsularnego mogą być wzywani w charakterze świadków w toku postępowania sądowego lub administracyjnego. Pracownicy konsularni oraz członkowie personelu służby nie powinni odmawiać składania zeznań, z wyjątkiem przypadków wymienionych w ustępie 3 niniejszego artykułu. Jeżeli urzędnik konsularny odmawia złożenia zeznań, nie można stosować wobec niego żadnego środka przymusu ani sankcji.

2. Władza żądająca zeznań powinna unikać utrudniania urzędnikowi konsularnemu wykonywania jego funkcji. Może ona, gdy to jest możliwe, bądź przyjąć to zeznanie w jego mieszkaniu lub w urzędzie konsularnym, bądź przyjąć od niego oświadczenie na piśmie.

3. Członkowie urzędu konsularnego nie są obowiązani do składania zeznań, co do faktów związanych z wykonywaniem ich funkcji ani do przedstawiania urzędowej korespondencji i dokumentów odnoszących się do ich funkcji. Mają oni również prawo odmowy zeznań w charakterze ekspertów w zakresie prawa państwa wysyłającego.

- 3) Konwencja o Misjach Specjalnych, otwarta do podpisu w Nowym Jorku dnia 16 grudnia 1969 r. (Dz. U. z 1985 r. Nr 48, poz. 245):

*(w rozumieniu tej Konwencji misją specjalną jest misja czasowa reprezentująca państwo, wysłana przez jedno państwo do drugiego państwa za jego zgodą w celu wspólnego rozpatrzenia z nim określonych spraw albo wypełnienia wobec niego określonego zadania – w odróżnieniu od stałej misji dyplomatycznej w rozumieniu Konwencji wiedeńskiej o stosunkach dyplomatycznych)*

Art. 21.1. Głowa państwa wysyłającego, stojąc na czele misji specjalnej, korzysta w państwie przyjmującym lub w państwie trzecim z ułatwień, przywilejów i immunitetów przyznanych przez prawo międzynarodowe głowom państw składającym wizytę oficjalną.

2. Szef rządu, minister spraw zagranicznych i inne osobistości wysokiej rangi uczestniczące w misji specjalnej państwa wysyłającego korzystają w państwie przyjmującym lub w państwie trzecim, niezależnie od tego, czy przysługuje im na mocy niniejszej konwencji, z ułatwień, przywilejów i immunitetów przyznanych im przez prawo międzynarodowe.

Art. 29. Osoby przedstawicieli państwa wysyłającego w misji specjalnej oraz członków jej personelu dyplomatycznego są nietykalne. Nie podlegają one aresztowaniu ani zatrzymaniu w żadnej formie.

Art. 31.1. Przedstawiciele państwa wysyłającego w misji specjalnej oraz członkowie jej personelu dyplomatycznego korzystają z immunitetu od jurysdykcji karnej państwa przyjmującego.

Art. 36. Członkowie personelu administracyjnego i technicznego misji specjalnej korzystają z przywilejów i immunitetów określonych w artykułach 29 do 34...

Art. 37. Członkowie personelu służby misji specjalnej korzystają z immunitetu od jurysdykcji państwa przyjmującego w odniesieniu do czynności dokonywanych przy wykonywaniu swoich obowiązków.

Art. 39.1. Członkowie rodzin przedstawicieli państwa wysyłającego w misji specjalnej oraz członków jej personelu dyplomatycznego korzystają z przywilejów i immunitetów określonych w artykułach 29 do 35, jeżeli towarzyszą oni tym członkom misji specjalnej i pod warunkiem, że nie są obywatelami państwa przyjmującego ani nie mają w nim stałego miejsca zamieszkania.

2. Członkowie rodzin personelu administracyjnego i technicznego misji specjalnej korzystają z przywilejów i immunitetów określonych w artykule 36, jeżeli towarzyszą oni tym członkom i pod warunkiem, że nie są obywatelami państwa przyjmującego ani nie mają w nim swojego stałego miejsca zamieszkania.

Art. 40.1. Jeżeli dodatkowe przywileje i immunitety nie zostały przyznane przez państwo przyjmujące, przedstawiciele państwa wysyłającego w misji specjalnej oraz członkowie jej personelu dyplomatycznego, którzy są obywatelami państwa przyjmującego albo mają w nim stałe miejsce zamieszkania, korzystają jedynie z immunitetu jurysdykcyjnego oraz nietykalności w związku z czynnościami urzędowymi dokonywanymi przy wykonywaniu swoich funkcji.

2. Inni członkowie misji specjalnej oraz personelu prywatnego, będący obywatelami państwa przyjmującego, albo mający w nim stałe miejsce zamieszkania, korzystają z przywilejów i immunitetów jedynie w takim zakresie, w jakim je im przyzna państwo przyjmujące. Jednakże państwo przyjmujące powinno wykonywać swoją jurysdykcję nad tymi osobami w sposób niepowodujący nadmiernych utrudnień w wypełnianiu funkcji misji specjalnej.

- 4) Regulamin Parlamentu Europejskiego wydany 1 lipca 2004 r. (Dz. Urz. WE L 44 z 15.02.2005 r., str. 1):

Art 5.1. Posłom do Parlamentu Europejskiego przysługują przywileje oraz immunitety przewidziane w Protokole w sprawie przywilejów i immunitetów Wspólnot Europejskich.

2. Niezwłocznie po otrzymaniu zawiadomienia o wyborze posłów Przewodniczący Parlamentu wydaje laissez-



-passer zapewniające posłom swobodę przemieszczania się na terenie Państw Członkowskich.

Art. 6.4. W przypadku zatrzymania lub pozbawienia posła swobody przemieszczania się, gdy zachodzi podejrzenie naruszenia jego przywilejów oraz immunitetu, Przewodniczący, po konsultacji z przewodniczącym właściwej komisji i jej sprawozdawcą, może zainicjować w trybie pilnym działania zmierzające do potwierdzenia przywilejów i immunitetu posła.

Art 7.1. Wnioski o uchylenie lub o skorzystanie z immunitetu i przywilejów są rozpatrywane przez właściwą komisję niezwłocznie... 3. Komisja może zwrócić się do właściwego organu o udostępnienie wszelkich informacji, które uzna za niezbędne do ustalenia zasadności uchylenia lub skorzystania z immunitetu.

5. Gdy poseł został wezwany do wystąpienia w charakterze świadka lub biegłego, wniosek o uchylenie immunitetu nie jest konieczny pod warunkiem, że:

- nie będzie zobowiązany stawić się w terminie uniemożliwiającym bądź utrudniającym wykonywanie czynności parlamentarnych lub będzie mógł dostarczyć oświadczenie w formie pisemnej lub każdej innej, które nie zakłóci wykonywania obowiązków parlamentarnych,
- nie będzie zobowiązany do składania zeznań dotyczących informacji poufnych, które uzyskał w związku ze sprawowanym mandatem, a których ujawnienie uznałby za niewskazane.

- 5) Protokół (nr 36) w sprawie przywilejów i immunitetów Wspólnot Europejskich, podpisany w Brukseli w dniu 8 kwietnia 1965 r. (Dz. Urz. WE C 321E z 29.12.2006 r. str. 317; protokół dołączony do Traktatu Ustanawiającego Wspólnotę Europejską i Europejską Wspólnotę Energii Atomowej):

Art. 8. Swoboda przepływu członków Parlamentu Europejskiego podróżujących do lub z miejsca obrad Parlamentu Europejskiego nie podlega żadnym ograniczeniom administracyjnym lub innym.

Art. 9. Wobec członków Parlamentu Europejskiego nie można prowadzić dochodzenia, postępowania sądowego, ani też ich zatrzymywać z powodu ich opinii lub stanowiska zajętego przez nich w głosowaniu w czasie wykonywania przez nich obowiązków służbowych.

Art. 10. Podczas sesji Parlamentu Europejskiego jego członkowie korzystają:

- a) na terytorium swojego państwa – z immunitetów przyznawanych członkom parlamentu ich państwa;
- b) na terytorium innego Państwa Członkowskiego – z immunitetu chroniącego przed zatrzymaniem oraz immunitetu jurysdykcyjnego.

Immunitet chroni także członków podczas ich podróży do i z miejsca, gdzie odbywa się posiedzenie Parlamentu Europejskiego.

- 6) Protokół o przywilejach i immunitetach Europejskiej Organizacji Badań Jądrowych, sporządzony w Genewie dnia 18 marca 2004 r. (Dz. U. z 2008 r. Nr 32, poz. 193):

Art. 10. Pracownicy Organizacji nawet po zakończeniu pełnienia swych funkcji są objęci immunitetem chroniącym przed postępowaniem sądowym w odniesieniu do działań, w tym wypowiedzi ustnych i pisemnych, wykonywanych przez nich podczas sprawowania funkcji i w ramach ich obowiązków. Immunitet ten nie obejmuje jednak wykroczeń drogowych popełnionych przez pracownika Organizacji, ani szkód wyrządzonych przez pojazd silnikowy należący do niego lub przez niego prowadzony.

Art. 12.1. Oprócz przywilejów i immunitetów przyznanych zgodnie z art. 10 niniejszego Protokołu Dyktorowi Generalnemu podczas pełnienia funkcji przysługują przywileje i immunitety przyznawane dyplomatom podobnego szczebla przez Konwencję wiedeńską o stosunkach dyplomatycznych, sporządzoną dnia 18 kwietnia 1961 r.

Art. 13.2. Immunitety... mogą być uchylone:

- a) w przypadku Dyktora Generalnego – przez Radę Organizacji;
- b) w przypadku pracowników – przez Dyktora Generalnego lub osobę działającą w jego imieniu... przy czym cofnięcie takie jest obligatoryjne w każdym przypadku, gdy immunitety utrudniałyby funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości, a ich uchylenie nie przyniesie szkody realizacji celu, dla którego zostały udzielone.

## Załącznik nr 3

## WYKAZ

**adresów i telefonów do podmiotów odpowiedzialnych za przechowywanie materiałów wybuchowych i łatwo palnych, materiałów radioaktywnych, substancji trujących, duszących, parzących, a także niebezpiecznych materiałów mikrobiologicznych**

**1. Materiały wybuchowe i łatwo palne:**

- 1) Wojskowy Instytut Techniczny i Uzbrojenia w Zielonce k/Warszawy, ul. Prymasa Wyszyńskiego 7, tel. (0-22) 681 38 41, (0-22) 781 99 34, fax (0-22) 761 44 44;
- 2) Wojskowy Instytut Techniki Inżynieryjnej we Wrocławiu, ul. Obornicka 108, tel. (0-71) 347 44 40, (0-71) 665 74 50, fax (0-71) 347 44 50.

**2. Materiały radioaktywne:**

- 1) Składowiska substancji promieniotwórczych i odpadów radioaktywnych Państwowej Agencji Atomistyki (PAA) w Warszawie, ul. Krucza 36, tel. (0-22) 621 37 86, fax (0-22) 629 01 64;
- 2) Składowiska substancji promieniotwórczych i odpadów radioaktywnych Zakładu Unieszkodliwiania Substancji Promieniotwórczych w Świerku k/Otwocka, tel. (0-22) 718 00 92, fax (0-22) 718 02 57, adres elektroniczny „[zuop@zuop.pl](mailto:zuop@zuop.pl)”.

Policjant obowiązany jest powiadomić Centralne Laboratorium Ochrony Radiologicznej (CLOR) w Warszawie, ul. Konwaliowa 7, tel. (0-22) 811 00 11. Pracownicy tej instytucji, po rozpoznaniu zagrożenia radiologicznego, zabezpieczają ujawnione przedmioty. Dalsze czynności wykonuje się pod ich nadzorem. Przekazania na przechowanie substancji radioaktywnych dokonuje się w uzgodnieniu z Prezesem Państwowej Agencji Atomistyki, Warszawa, ul. Krucza 36, tel. (0-22) 628 27 22, (0-22) 695 98 00.

**3. Substancje trujące, duszące i parzące – Laboratoria Wojskowego Instytutu Chemii i Radiometrii w Warszawie – Rembertowie, Al. gen. Antoniego Chruściela „Montera” 105, tel./fax (0-22) 681 34 10, tel. (0-22) 681 35 48.****4. Niebezpieczne materiały mikrobiologiczne:**

- 1) wojewódzkie zakłady higieny weterynaryjnej;
- 2) wojewódzkie stacje sanitarno-epidemiologiczne;
- 3) Państwowy Zakład Higieny w Warszawie, ul. Chocimska 24, tel. (0-22) 5421400, fax (0-22) 8497484 lub (0-22) 84993513;
- 4) Ośrodek Diagnostyki i Zwalczania Zagrożeń Biologicznych Wojskowego Instytutu Higieny i Epidemiologii w Puławach, ul. Lubelska 2, tel. fax (0-81) 886 26 22, adres elektroniczny „[obwwihe@wihe.pulawy.pl](mailto:obwwihe@wihe.pulawy.pl)”.

## Załącznik nr 4

**Wzór formularza**  
**rejstru ujawnionych wykroczeń za pomocą urządzeń samoczynnie rejestrujących niektóre wykroczenia drogowe**  
**Rejestr ujawnionych wykroczeń za pomocą urządzeń samoczynnie rejestrujących niektóre wykroczenia drogowe**

Lp.	L. dz., nr zdjęcia	Marka i nr rejestracyjny pojazdu	Data i miejsce popelnienia wykroczenia	Data ujawnienia wykroczenia	Imię i nazwisko policjanta prowa- dzącego czynności wyjaśniające	Data zakończenia czynności	Sposób roz- strzygnięcia (seria i nr mandatu karnego lub nr RSoW)
						Data i nazwa jednostki organizacyjnej Policji, której przekazano materiały	
1.							
2.							
3.							
4.							
5.							
6.							
7.							
8.							
9.							
10.							

## Załącznik nr 5

## Wzór formularza rejestru wokand

## Rejestr wokand

Lp.	L.dz.	Oznaczenie i sygnatura sądu orzekającego	Data wyznaczonego posiedzenia sądu	Oznaczenie jednostki lub komórki organizacyjnej Policji oraz stopień, imię, nazwisko oskarżyciela publicznego
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				

**Załącznik nr 6**

**Wzór formularza  
karty nadzoru nad czynnościami wyjaśniającymi w sprawie o wykroczenie**

---

Stempel nagłówek jednostki

L.dz. ....  
Nr RSOW/RUWD .....

**KARTA NADZORU  
nad czynnościami wyjaśniającymi w sprawie o wykroczenie**

sporządzona w dniu .....

w sprawie  
.....  
.....

o czyn z art.  
.....

imię i nazwisko osoby podejrzanej o popełnienie wykroczenia  
.....

Data ujawnienia wykroczenia .....

Materiały czynności wyjaśniających skierowano w dniu .....  
do .....

z wnioskiem o  
.....

**POLECENIA I UWAGI**

(stanowisko, stopień, imię i nazwisko oraz data i podpis kontrolującego)

**Załącznik nr 7**

**Wzór pokwitowania  
zatrzymania paszportu lub innego dokumentu uprawniającego do przekroczenia granicy**

.....  
(stopień, imię, nazwisko osoby dokonującej  
zatrzymania dokumentu)

.....  
(data i miejscowość)

**POKWITOWANIE  
zatrzymania paszportu lub innego dokumentu  
uprawniającego do przekroczenia granicy**

W dniu ....., o godz. ....  
od.....  
(imię i nazwisko osoby, której paszport lub inny dokument zatrzymano)  
s/c .....  
ur..... w .....  
zam. ....  
dokonałam/em zatrzymania .....  
(nazwa, nr, seria, organ wydający paszport lub inny dokument uprawniający do przekroczenia granicy)  
.....

.....  
(stopień, imię i nazwisko policjanta  
zatrzymującego dokument)

.....  
(imię i nazwisko osoby wydającej dokument)

**Załącznik nr 8**

**Wzór formularza  
informacji o zastosowaniu postępowania mandatowego wobec sprawcy wykroczenia**

RSoW - ...../ ..... , dnia ..... r.

Pan(i) \*

.....

zam. ....

.....

Zgodnie z art. 8 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia i w związku z art. 16 § 2 Kodeksu postępowania karnego uprzejmie informuję, że po przeprowadzeniu czynności wyjaśniających w niezbędnym zakresie, w sprawie popełnionego w dniu ..... wykroczenia z art. ....

.....  
.....

(kwalifikacja prawna i rodzaj wykroczenia)

w której Pan(i) \* jest pokrzywdzonym(a)\*/ zawiadamiającym(a) \* o wykroczeniu, sprawca wykroczenia

.....

(imię i nazwisko sprawcy wykroczenia)

został ukarany grzywną w kwocie ..... zł, w drodze mandatu karnego nałożonego na podstawie art. 97 § 1 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia.

.....  
podpis organu Policji lub osoby działającej z upoważnienia organu Policji

\* niepotrzebne skreślić